

**De Ivsta Reipvb. Christianæ In Reges Impios Et
Haereticos Avthoritate: Iustissimaque Catholicorum ad
Henricum Nauarræum & quemcunque hæreticum à regno
Galliæ repellendum confœderatione ; Liber**

Rainolds, William

Antverpiae, 1592

Capvt VII. Rex Nauarræus cùm sit hæreticus, maximè talis qualem
superiùs duobus proximis capitibus descripsimus, non potest esse
Christianorum rex.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63183](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63183)

Rex Nauarraus quum sit hæreticus, maxime talis qualem superius descripsimus, non potest esse Christianorum Rex.

CAPVT VII.

- 1 Ex ijs qua superius explicata & probata sunt, notatur Nauarraum, qui est manifestus Gallia proditor, ante Alençonia Duce ab omnibus Gallis damnato longè detestari aut aliquem Caluinistam non posse constitui Gallorum Christianorum regem.
- 2 Edicta à rege Gallia ad eius perduelliones excusata, extorta, nihil ei profunt: potius eorum qua postulant regi imposuit indignitas, magis eum suosque omnes auerit esse perduelles multò quam fuerunt antea execrabiliores.
- 3 Nauarraus & Nauarista, omnes Gallia Ordines habent pro proditoribus Corona Gallicana, Regem, Nobiles, clerum, populum, ciuitates, quibus aperte vindictam cademque minantur, si quando ad regnum peruenierint.
- 4 Ius regni Gallicani & consuetudo semper obseruata arcet Nauarraum a regno qui nec vllam consecrationis gratiam suscipere potest, nec vllam partem regni ministerio prestare. Vbi refelitur quidam eius aduocatus, qui negat requiri vt rex Gallia ab episcopis sacretur, & ita ad regnum admittatur; qui item propter S. Ludouici memoriam censet eum regem admittendum, quem tamen S. Ludouicus si viueret è regali throno totaque Gallia expelleret quod ex rebus à S. Ludouico contra Comitum Tolosana gestis perspicue demonstratur.
- 5 Si fingamus Nauarraum regem Gallorum admittendum, regnabit contra morem & leges omnium, tum bonorum orbis Christiani Imperatorum, tum Christianissimorum Gallia

Gallia regum, quibus ille & quoad facta & quoad leges erit aduersarius: qui item iuxta Gallicani regni mores & politiam, nec Equitem S. Michaelis vel S. Spiritus creare potest, nec ipse eius honoris potest esse particeps, vt nihil Francisci vel turpius, vel absurdius, vel damnosius esse possit quam talem regem admittere.

6 Omnia iura legesque arcent hæreticum à regno. 1. leges ciuiles Imperatorum. 2. leges & decreta Pontificum. 3. leges & Canones Conciliorum, quæ omnia vel à minimo officio inter Christianos gerendo talem hominem amouent, multo magis à regno capessendo; quod etiam manifesta ratio conuincit.

7 Scripturæ omnes testamenti noui manifestè prohibent hæreticum à regno Christianorum: id quod ex Christiana fidei & Catholicorum, adiunctaque hæresis & hæreticorum descriptione in nouo Testamento tradita clare ostenditur. Id ipsum probatur ex scripturis Testamenti veteris.

8 Ecclesiæ primitiua patres hoc idem certò statuerunt & crediderunt: hancque fidem ex literis sacris Testamenti noui & veteris hauserunt, ex quibus abundanter probant Christianis commercium & communicationem omnem cum hæreticis regibus, etiam quoad ciuilia esse interdiciam.

9 Non est fidendum libertati religionis quam Nauarreus pollicetur, sed nunquam præstabit: & si præstat, siue cum Catholica solam Caluianam admittat (quod fieri non potest) siue hæreses omnes promiscuè; ea libertas Gallia interitum asseret.

10 Exemplo Angliæ hæreticæ quæ vicinas regiones, Scotiam, Galliam, Flandriamque sua hæresi corrupit, & consilijs, auxilijs, opibusque vastauit, conijci potest Galliam si hæreticæ euadat futuram toti Reipublicæ Christianæ longè perniciosissimam. Eodemque exemplo Angliæ ubi sub Henrico VIII. Nobiles promiscuè nullas ob causas trucidabatur, Gallia Catholici cuiuscunque generis, maximè Nobiles,

certo præscire possunt sub Navarra rege crudelissimam mortem ipsis esse perferendam.

II Extincta religione Catholica, Mahometismum in Gallia plantandum esse, & aliarum regionum exempla, & Calvinistarum dicta factaque probant: quem securus est necessario totius Gallia ruina & vastatio; nisi Galli confisissimè statuunt Calvinistam quemcumque a regno repellere, ad quod omni ratione, omni iure, & diuino & humano obligantur.

VOB si hæc aded sint inter se apta & coheræntia, & singula rationibus & theologis & politicis tam euidenter confirmata, si verum est Calvinistam esse hæreticum, ideoque & in Calvinistam conuenire quæcumque in communes antiquis temporibus hæreticos ab Ecclesia & episcopis dicta sunt eos nimirum esse Gentiles, Ethnicos, Iudæos; imò Gentilibus & Iudæis longè nequiores: si verum est præterea Calvinistam esse inter alios omnes hæreticos tantò magis perniciosum, quantò cæcer aut pestis inter morbos, quantò inter serpentes, reliquorum princeps ille regulus vel basiliscus, qui ipsos etiam serpentes inficit, longèque à se suo per silentiore afflatu.

Lucan.

Pellit, & in vacua regnat basiliscus arena;
Sicertum est quod est certissimum, omnes qui à primis Gallicanæ reip. iactis fundamentis rebelliones in Gallia concitarunt, & qui propter easdem in historijs Gallicanis maximè famosi sunt, prætereaque omnes hostes externos internòsq; omnes Germanos, Burgundos, Hispanos, addo etiam Normannos & Saracenos, tantas regibus Gallicanis iniurias, tantas regno Gallicano vastitates, tantas ciuitatibus Gallicanis ruinas & direptiones, tantas populo Gallica-

Gallicano cædes atque strages, tanta denique Ecclesijs & clero Gallicano inaudita tormenta, exquisita supplicia viuorum, barbara & immania incendia mortuorum, tam crudeles euerfiones templis & sepulchris, conflagrationes reliquijs, libris, bibliothecis; denique omnibus quæcūque mille ducentis annis, vel episcopi sanctè, vel reges magnificè, vel populus vniuersus piè ad Christi gloriam, & religionis Christianæ honorem extruxerunt, tam immanem spolitationem non attulisse, quantam Calvinistæ fecerunt paucis his annis dum eorum secta per Galliam grassata est: tum verò non dubito quin illud ex his antepositis perspicuè & necessariò consequatur, talem Calvinistam in regno Gallicano reipub. eius principem nullomodo posse fieri. Quid enim? Tu hominum bonorum communitati perditum sicarium, ouium gregis sanguinarium lupum, Catholicorum cætui nefarium, heresiarcham, sanorum multitudini lepræ contagio infectum, nauis in portum dirigendæ archipiratam præficies? Tu reipub. Christianæ corpori quo nihil est speciosius, nihil propter summam pulchritudinem spectatu admirabilius, caput belluarum affiges quo nihil cogitari potest deformius? Tu regno Gallie, populo Christiano, regem dabis non Anglum, non Burgundum, non Hispanum, quòd lege Salica interdictum putas, & recte; non Turcam, non Sarcænum, qui Christianos Christianè in suis Imperijs patiuntur viuere, sed Calvinistam Turca & Sarcæno longè nequiorè, & Catholicæ Christianæque tuæ religionis hostem longè magis capitalein & implacabilem? Quid? itane à communi sensu derelicti sumus, vt corporis principale membrum velimus constituere partem non modò putridam, & spiritu vitæque carentem, sed etià partem pestiferà

*Naarra-
us Caluini-
sta non po-
test esse Ca-
tholicorum
rex.*

& venenatam, quæ reliquas partes sine dubio sua
 tabe corrumpet & contaminabit? An qui vires sua
 modicas cum omnibus externis Gallia hostibus
 cum Fládris, cum Germanis, cum Anglis, cum
 rangio, cum Casimiro, cum Bipontino, ad aliam
 Gallia prouincias ferro flammaque depopula
 coniunxit; ei maiores vires trademus, vt quæ si
 sunt reliquas Gallia prouincias omnes iisdem
 pulationibus, flammis, & stragibus deforme
 tur in annalibus Gallia Ioannem Valesium ducem
 Alençonium principem sanguinis regij, gentis
 sententia nobilium Gallia Parium, omniumque
 hoc regno iuriscōsultorum alicuius nominis du
 natum fuisse, vt ipse caput amitteret, omnes
 ædes vsque ad primam contignationem distru
 rentur, omnibus eius oppidis deicerentur m
 ri, in omnibus eius syluis & lucis succiderent
 arbores vsque ad humanæ staturæ altitudinem
 palatiorum eius fossæ iniecta humo complanare
 tur, pontes pensiles destruerentur, bona & iura
 regio fisco cederent, liberique & posterij eius om
 nes nobilium ordine moti, rusticani & ignob
 haberentur, eò quòd Anglos Galliam inuadens
 suis oppidis recepisset, suisque opibus & consilijs
 inuisset. Atque hoc iudicium eo tempore factum
 est, quo Angli plurimum in Gallia poterant, Nor
 mannamque totam ipsamque Parisiorum Lutetia
 am plurimasque præterea in Campania & Picta
 ensi agro ciuitates obtinerent, & de iure Anglorum
 regis in quibusdam Gallia partibus vbi Ducis A
 lençonij fundi positi erant nemo Gallus dubitaret
 rexque Anglia tum in Gallia suam habebat Pro
 gem, qui eius nomine Galliam administrabat, idem
 que Anglia rex Lutetia, Gallorum Rex coronatus
 est; adeò vt præclara species iuris in regno Gallicano
 penerit

*Hailan de
 l'estat de
 France lib.
 4. fol. 73.*

*Iudicium
 Parium
 Gallia in
 Ducem
 Alençonij
 sum scodo
 ratum
 Anglorum
 contra Gal
 los.*

*Sub Caro
 fo 7.*

penes Angliæ reges maneret. Neque tamen hæc vel si quæ alia pro minuendo Ducis crimine non improbabiler dici poterant, quicquam apud prudentissimos Galliæ consiliarios valuerunt, quo minus eum nequissimum patriæ proditorem censerent. Neque aliquid eos mouit loci quem tenebat amplitudo & celsitas, quo minus hanc tam insignem infamiam ipsi totique eius posteritati inurerent. Quò enim regem propriori sanguinis cognatione attingebat, eò fuit illi acius pro regis honore & regni libertate dimicandum, omniaque quæ in Anglicana ditione vel Anglicani regis beneficio possidebat, funditus erant proijcienda potius, quam vel tantillum ab officio patriæ regique debito recedendum. Qui ergo Elizabetham Angliæ reginam, nullam vel umbram falsi tituli Galliæ regno prætere de valentem, vel per se vel cum magistro suo Colignio in Galliam euocauit, qui portus gallicos Anglis militibus tradidit, qui Anglos milites in acie contra gallorum legitimum & indubitatum regem duxit, qui præterea ad ipsum gallorum sanguinem exorbendum quantam maximam poterat Aurangianorum rebellium & Germanicorum prædonum colluuiem, in ipsa Galliæ viscera immisit, & per hos gladiatores è regia nobilitate multos, è populo innumeros trucidauit, ipsumque regem, in maximū regni admittendi discrimen adduxit, hæcque admittit omnia nulla iniuria lacessitus, nulla probali causa commotus, sed tantum vt vnus & alterius è lacu Geneuensi sordidi balatronis & impurissimi Apostatae contra Deum patrem, & filium, & spiritū sanctum, & Christum crucifixum, rotamque Ecclesiam Apostolicam blasphema & Satânica inuenta per Galliam ferro flammaque plantaret: hic vir etiam si (vt Alençonius ille) esset regi Gallorum sanguine

C c 5   proxi-

*Belfor. li. 4
ca. 79.*

*Navarra,
sceleratissimus
Galliam
proditor.*

proximus, quanto tamē magis est indignus qui gallicanum aërem spirer, qui lucis & solis vsura in Gallia fruatur! quanto magis meretur vt ipse cum suis habeatur quouis colono & miserrimo bubulco vsu suo ignobilior! Nam regnum Gallicanum quod sanæ mentis putet ei posse aliquo iure contingere cui vilissimum in Gallia gurgutium nulla ratio potest competere. Et si Gallis veteres Gallorum sint spiritus & animi, fieri non potest vt de tali Gallie turbine ad regnū Gallie euehendo vlla aliquando incidat controuersia.

2. Neque vero quidquam prodest ad Nauarraz & suos hoc immanium & tragicorū scelerum flumine eripiendos, quod regem Gallorū ad ea remittenda vel dissipanda compulerit, id quod eorū parasiti tanquam inuictum præsidium opponunt. Ipsa potius postulatorum indignitas, & quod regi suo tam gratia atque intolleranda obtrudere audent, & nisi ea rata haberet, maiora Gallie dana ardentia minarentur, multo magis eos atrocissimè contra galliam & gallie regem perduellionis conuincit, & quales in Gallia procellas & tempestates turbulentissimas concitauerint demonstrat.

Vide enim quid regi suo præscribunt 1. Vt Calviniana religio non minus quàm Catholica per totam galliam sine vllius loci exceptione prædicetur. 2. Vt rex a Pontifice Rom. & Duce Sabaudie requirar, liberā omnibus fieri eandem Calvinianā professionem in tota ditone Ducu Sabaudie & in regione Auinionensi 3. Vt Calviniani fratres in Parliamentis gallie & inferiorib. quibuscunq. iudicij inuocati sint, nouaque eorū cōtrouersys audiendis erigantur tribuna. Hæc illi primū multis articulis dilatat, & magna contentione vrgēt. Et quid est hoc aliud quam nouū sibi Deum, nouā religionem, noua Parliamentamenta veteribus gallicanis planè contraria, & nouam

*Apologia
Catholique
part. 2. pa.
206.*

*Caluinis
quàm im-
pudenter
regi Gallie
præscribit.*

*Histoire de
Popul. lib.
39.*

Art. 39.

uam penitus reipub. formam introducere, quæ in his duobus, religione & iustitia potissimū versatur. Progređiuntur deinceps eadem insolentia, postulantē ut quæ defunctus paulò antea rex Carolus IX. iustissimis causis adductus, plenīs Parlamēti Parisiensi comitijs, experientē Senatu, desiderante Nobilitate, omnibus Ordinibus suffragantibus de Admiralio constituerat, ea irrita & infecta habeantur, & ut Catilina ille, fidelissimus regi & Coronæ Gallicanæ declaretur. Ut quæ Calvinistæ germanis Galliam inuadentibus, præmia & stipendia debebant, ea rex quantumcunq. essent persolueret, & Calvinistas ab ea obligatione liberaret, & præterea iisdē Calvinistis ad priuata debita quæ in hoc regno contraxerant dissoluenda, aliquot centena librarū millia penderet: interim omnes prouinciæ à Calvinistis occupatæ, Pictauiensis, Xantongensis, Angolemsis, Rochellenis ora, & tota Guienna, Languedoca, Delphinatus, ab omnibus vnuerse vectigalibus, subsidijs & pecunijs quocunq. modo regi contribuendis ad sex annos immunes essent. Quas Calvinistæ obtinebant arces & ciuitates, eas rex illis relinqueret, nec in eis quicquam immutaret, sed præterea in quauis regni gallicani prouincia duas alias à Calvinistis eligendas traderet, in quibus Calvinistæ præsidium militare suorum fratrum imponerent, sed quibus rex è suo aëario numeraret stipendium. Præter hæc autem militum præsidia, in toto Galliarū regno reliqua omnia dimittantur, nec vlla vsquam ferantur, nisi tantum in extremis regni finibus, vbi ex antiqua consuetudine talia disponi solent. Sic illi. Quæ omnia manifestè probant, quod ut prius nouum Deum & nouam Rempublicam, sic his postulatīs nouum prorsus regem regnumque sibi fabricant, vel potius priori regi tanquam mancipio suo vincula iniicientes,

Art. 44.

Art. 45.

Art. 65.

66.

600000.

67.

68.

Art. 81.

Impulens
insolentia
Navarræ
& suorum.

tes,

tes, seipfos absolutos regis dominos & reges confituntur. Cum enim in tot urbibus per totum hoc regnum suas armatas copias plane dominari viderunt, regem autem inermem ex ipsorum libidine quam priuatum agere; cum ipsi exercitus germanorum aduocant, regi autem potestatem faciendi stipendia numerandi; ipsi debita vndique adhibenda contrahunt, sed quæ rex è suo arario pendat. & omnes interim prouincias sibi obiectas à quibuscunque vectigalibus & subsidiis regendis, immunes esse volunt: quàm perspicue regiam sibi potentiam vendicant, & regi nihil legitur nisi vt quæstoris pro eius fungatur munere. Ceterum quod ego potissimum noto, & quo eos inperuisse & adhuc manere nequissimos gallicæ ditores ostendo, ideoque vel minimo quouis in illa beneficio maximè indignos, illud demum quòd in eadem articulorum suorum serie supersimè vt antea, volunt nūquam sibi crimini vetricæ æterna obliuione deleri, omnes hostiles actiones quas aliquando in his tumultibus susceperant, quod exercitus conduxerint, pecuniam fabricauerint, inuenta constauerint, vel ea ex armamentarijs regis abstulerint, communiuerint vel diruerint ciuitates & castella, miserint & euerterint Ecclesias & domos, erexerint iudicium sedes & tribunalia; quòd miserint legatos, inierint fœdera, conuenta, contractus cum principibus & ciuitatibus externis, quòd externos milites in Gallie ciuitates & varia loca introduxerint: sed maximè & præcipuè, quòd primo, secundo, tertio, quarto, & quinto, item hoc motu (sic enim suas rebelliones nuncupant) cum principibus externis, & nominatim anno Domini 1562, cum regina Angliæ (quando portum Gratia totius Normanniæ commodissimum ei vèdiderunt) egerunt & negotiati sunt. Hæc illi remitti omnia & obliterari postulant. Et si qui

*Proditoria
facinora
Nauarrai
& Hugon
zarum.*

Art. 71.

Art. 73.

quidem ea humilitate & dolore animi hanc improbitate detestantes qua par erat hoc requirerent, cōdonari fortasse posset ea quamvis immensa scelerū & perduellionum moles. At cum nihil eiusmodi ^{Ibidem.} præ se ferunt, sed potius imperiosè flagitant ea probari quasi iuste facta ad defensionem & conseruationem ^{Art. 74.} subditorum regis cum piraticam mari, & latrocinium terra, iniustissimasque terra & mari coactas prædas, comprobari quoque à rege volunt, *tanquam legitime & benefacta* hoc ostendit eos in rebellionibus suis & reliquis illis sacrilegijs ita fuisse obfirmatos, vt dum simulant se præteritorum veniam petere, in noua ^{Impossibilia Hugone tati à rege postulata.} rursus scelera prioribus nihilo inferiora se ingurgitent, simulque ea à rege petunt, quæ non modo regis, sed omnium quoque mortalium, omnium etiã in cœlo diuorum potestatem superant. Latrocinia enim cædes, piraticam susceptam contra Venetos, Lusitanos, Christianos omnes qui *Rochellensis non erant religionis,* et si Galliam Gallixve regem facto aut ^{Supra fol. 381.} verbo nunquam offenderant, quasi iuste exercitam approbare, hoc quid est aliud quam *malum dicere bonum, & tenebras lucem,* quàm vertere *amarum in dulce,* ^{Isai. 5. 20.} & omnium rerum naturam inuerrere? Et nisi primò Calvinianum Deum, hoc est Satanam loco veri Dei adoremus, hanc in rebus mundanis inuersione ^{Supra fol. 292. 297.} nemo gallix, vel etiam Europæ aut totius orbis terrarum rex approbare & præstare potest. Eo autem posito (de quo apud istos fratres arbitror nullam esse controuersiam) tum quidem ex eodem principio manare agnosco, vt ista omnia, siue sacrilegia erga Deum, siue latrocinia erga homines, legitima & gloriosa existimentur, vtpote Deo suo ad hæc illos impellente, trahente, & inspirante. Sic item quòd sua cum Anglis & Germanis inita fœdera, vrbesque illis proditas, & ascitos ad regem populumq. gallix oppu-

Supra fol.
410.

oppugnanandum ex Anglia Germanique milites, a rege declarari volunt, *iuste facta ad defensionem & conseruationem subditorum regis*; quid hoc aliud est quam palam asseuerare regem ipsum iniuste fecisse & ad exitium & vastationem suorum subditorum actus omnes suos direxisse? Quid hoc aliud est quam regem Carolum, & tot Principes sanguinis regni memque nobilitatem Gallicanam, (ipsumque Condæum & Colignium suum) proditores & parricidas vocare, qui Anglos illos ex maritimis Normannia portibus expulerunt, qui Germanos & bellos Bipontini milites prælio commisso fortissime cæciderunt, qui omnem operam suam nauarunt ad comprimendos Admiralij & aliorum rebellium conatus. Quod si hic sit istorum hominum sensus & sententia (quod est verissimum) si hæc sunt decreta è quibus Calvinistæ putant Nauarræ dignissimum esse diadematis Gallicani hæredem, terro cogitent & aduertant Galli, qualem sibi principem assumunt, quum ex Calvinistarum grege aliquem in regio Galliarum throno collocant. Si adhuc priuati tam insolentes spiritus gerunt, vt ab his opprobrijs in regem & nobilitatem, & vniuersum populum gallicanum effundendis non abstineant, ij si quando reges euaserint, quas strages ædent, quæ supplicia de talibus proditoribus sument?

3. Neque vero putet aliquis captiosè hoc & sophistice concludi, quod isti Calvinistæ reliquos omnes Gallia sue nobiles siue plebeios, existiment non suos modò sed ipsius quoque Dei, & totius reipub, Gallicanae proditores & hostes perditissimos. Recordentur enim an non liquidò hoc professi sint atque illud ipsum & regi & toti corpori reipub. Gallicanae simul exprobrauerint. Recogitent historiam Parlamèti Blesensis penultimi, vbi antiquissimò

an. 1577.

mo more à primis imperij Gallicani in ititijs ducto
 omnes regni ordines conuenerunt, vbi rex, regina
 mater, cognationis regie principes, duces, episcopi,
 viri nobiles, & plebei grauissimi, magno numero
 tota Gallia accurato delectu conuicti, regis iullu
 de rebus communibus deliberaturi confluxerunt.
 adeo vt quemadmodum in Concilijs generalibus
 Ecclesie Catholice fidem, ita in his regionum sin-
 gularum conuentibus, sententiam & auctoritatem
 particularis eius regionis attendere debeamus, si vs-
 piam illam putemus existere. Misit rex cum huius
 conuentus auctoritate ad Condensem principem
 legationem per honorificam. Episcopũ qui nomine
 cleri, nobilem qui pro nobilitate, & præsidem Pi-
 etaiensem qui pro plebe, regis & conuentus de-
 siderium principi exponeret. Illi sese accingunt itine-
 ri, & tandem ad Condensem perueniunt. Hic le-
 gatos à rege totoque regno ad eum tanquam ad ma-
 gnum aliquẽ Monarchiam tam humaniter & glo-
 riosè missos quemadmodum excepit? Ita nimirum,
 vt eos nec audire voluerit, nec literas quas secum attulerat
 recipere. Dicebat enim non esse illos à quibus legati vene-
 rant, Ordines Gallicanos, sed subornatos quosdam homin-
 culos, corruptos & insigatos à iuratis Gallica Corona ho-
 stibus; imò non esse aliud quam sentinam quandam hominũ
 corruptissimorum, e quibus maiorem partem clerus & no-
 bilitas contaminauerant. Regem primò egredi sua potestatis
 limites, qui prius edicto publico, & deinceps iuramento, reli-
 gionem reformatam, Calvinianam perpetuo in Gallia se
 conseruaturum, & principibus domesticis & externis promi-
 serat. Quo edicto cum ius principibus illis acquisitũ sit sine eo-
 rum principum assensum, rex ius illud non potest reuocare.
 Quoad alios vero, tam Clerus & Nobilitas, quàm tertius
 plebeiorum ordo, profitentur omnes religionẽ Romanã, eam-
 que defendunt contra reformatam (Caluinianam) cuius
 sunt

*Navarri-
 sta habent
 omnes Gal-
 lia status
 & ordines
 Catholicos
 pro perdu-
 clibus.*

*Histoire de
 Poplin. l. 42*

*La Val. li.
 34 f. 194*

*Arrogan-
 tia princi-
 pis Condæ
 contra sta-
 tus Gallia.*

*Ramus de
 corruptis,*

sunt iurati inimici, quapropter habiles aptique non sunt
 ut eligant alios qui hæc controuersa examinent, vel
 ad ea tractanda eligantur. Et ut quis in suis ipsius
 dex sit, est contra omne ius & rationem. nec quidquam
 surdus est quàm eum admittere correctorem, qui
 corrigendus: Præterea qui illic conuenerunt, sunt am-
 miliares, pensionarij & fautores ordinis Ecclesiastici
 lici Romani, ideoque à nobis recusantur. Hæc & huius-
 neris multa cum stomachosè differuisset, Lega-
 tem vicissim eorum qui huic conuentui inter-
 singularem & prudentiam, & integritatem, &
 scientiam commendarent, & denique eorum
 nium nomine supplicarent, ut literas ab eis
 recipere, & ipsos legationis suæ summam
 ros, audire dignaretur, Condæus in ea quàm
 rat opinione obfirmatus eos inauditos dimisit,
 hac tam contumeliosa reiectione contentus, in
 ex voluntate regis Nauarræ scriptum emisit, in quo
 cerrime inuehitur contra totum illud Concilium
 Blesense, quod subornatū & corruptum vocat, in
 impj regis Consiliarij, dissipatores reipub. Gallicæ, pro-
 narij Regis Hispani, authores plurimarum in Gallia
 & homicidiorum, concluderunt de abolenda religione
 mata, ut postea imponant miserimis Gallis barbaræ
 nidis iugum crudelius quàm vnquam aliquis populus
 qui item designarunt vel per arma, vel per venena
 tas insidias, nobilissimarum in Gallia familiarum
 qui deinceps proponunt prorsus abolere veteres &
 huius regni consuetudines, efficere nobilitatem tributis
 exhaurire ciuitates, easq; opprimere & deripere &
 nique post huius generis multa Catholicis
 quodam poetico attributa, quæ ipsum & factus
 Calvinianam cum suis Anglis & Germanis per
 tos quindecim annos verè perpetrasse, omnibus
 totam Europam cæcis & surdis est notissimum,

*Poplin. ubi
 supra & la
 Valli. 33.
 fol. 866.*

*Nauarræ
 de baccha-
 tio in Ordi-
 nis regni.*

cludit demum Condæus se arma contra conuentū
 illum Blesensē sumpſisse *authoritate regis Navarrai* *ibid. fo.*
866.867.
 primi è regia stirpe principis, & protectoris Ecclesiarum re-
 formatarum, vt liberet populum Gallicanum à seruitute
 infami & tyrannica qua opprimuntur, denuntians eos
 omnes qui sibi repugnauerint, esse & suos hostes,
 & rebelles Coronæ Gallicanæ: quos item ministri
 prædicantis more sobriè tanquam ex Cathedra Ge-
 neuensî monet, *recordentur quam parum haftenus pro-*
fecerint: vt Israëlita sine armis Philisteos benè armatos
proſtigauerint, vt Gedeon cum trecentis hominibus fuderit
Madianitarum immensum exercitum, vt Angelus Domini
vna nocte occiderit Aſyriorum centum octoginta quinque
millia, quales victorias Deus Hugonotis vel hæreti-
cis contra Catholicos in Gallia, Flandria, aut Ger-
mania, nullas aliquando nostra memoria dedit,
 Catholicis autem, & Lusitanis in India contra Pa-
 ganos, & Hispanis in America contra Barbaros illos
 & iisdem sæpenumero Hispanis in Belgio contra
 Libertinos, Geusios, & catholicis gallis contra Cal-
 uinistas & Atheistas gallogræcos, multas pro sua in-
 finita misericordia contulit. Neque certe dubium
 cuiquam est Christiano, quin quod fortissimus &
 prudentissimus Imperator Carolus V. cum vastum
 illum Lutheranorum Smalcaldici fœderis exercitū
 cuius ille cū suis omnibus Hispanicis, & Italicis, &
 germanicis, & Flandricis delectibus vix mediā par-
 tem æquare potuit dissolutum videret, ipsumque
 fœderis principem Ducem Saxoniae captum quod
 (inquā) eo tempore optimus Imperator dixit, *VE-*
NI, VIDI, DEVS VICIT; idem nuper multi
 Catholicici principes in Francia Flandriave iustè v-
 surpare potuerunt. At verò Hugonotā extitisse ali-
 quem in Gallia, vel Geusium in Flandria, qui idem
 iustè prætexere potuerit, aut si leuè aliquando glo-

*Singulares
 victorie
 Catholicorum
 contra
 hæreticos.*

*Carolus V.
 Imperator*

*Surius in
 Comment.
 an. 1547.*

riandi occasiunculam habuerit, qui tamen Deo per angelos opem ferenti fœlicitatem talem attribuerit, arbitror nunquam fuisse auditum, imò verò in istorum Euangelio idololatricum censetur talem aliquam potentiam angelis adscribere. Et qui Sanctorum animas cum corporibus dormire credunt, verisimile est de angelorum (quibus Saluator Sanctos assimilât & exæquat) vigilantia nihilo præcarius existimare. Ideoque & hic minister vel secretarius Principis Condensis videtur oblitus Caluini mi sui. Caterum vt theologicis missis ad politica redeã, videt ex hoc nobilitas Gallicana, videt episcopi, videt plebs tota, videt denique rex ipse, hoc est videt Reipub. Gallicanæ corpus vniuersum, quo loco ab istis *Ecclesiæ Calvinianæ protectoribus* habeatur. Qui enim vniuersum hunc conuentum tam probrosè appellant, qui singulas eius partes, & Regem, & Episcopos, & Nobiles tam indignè lacerant, qui Nobiles & Consiliarios regis, proditores regni vocant, pensionarios regis externi, iuratos religionis hostes, homicidiorum authores, tyrannidis inducenda studiosos, oppressores populi, rebelles coronæ Gallicanæ, qui denique totum eum cœtum ad infideles illos Philistæos, Madianitas & Assyrios aggregât, ad quos occisione occidendos, tanquã alter Gedd'on & angelus domini, Henrici duo Condæus & Navarraus diuinitus spiritu Dei (non Christianorum) sed Calvinistarum afflati sunt, qui à rege & tam celebri conuentu nec literas missas attingere, nec legatos audire sustinuerunt: isti si quando supremam in Gallia potestatem adepti fuerint, quis turbas dabunt, quales tumultus tota Gallia ciuibunt, quo furore contra Episcopos, & nobiles illos regisque consiliarios fulminabunt, quos iam dudum præiudicata sententia damnauerunt tanquam

Supra fol.
209.
Mat. 22.
30.

Aduertat
hec Gallic
Catholici
& in pri-
mo Nobili-
tati.

hostes suos iuratos, proditores regni, & corona Gallicana rebelles!

Quemadmodum autem erga Episcopos & nobiles his suis comminationibus se demonstrant hostiliter affectos; ita erga ciuitates Gallicanas non minus stomachosè & impotenter odium suum hostile protestati sunt. Cuius rei inter alia illustre argumentum est illa acerbissima Condæi principis in Senatu Rochellensi oratio. Rochellenses enim cum primò regem Nauarræ um ciuitatem illam inuisere volentem admittere recusassent, nisi certo cum comitatu quinquaginta vt plurimum famulorum accederet, ex quo item numero nonnullos eius domesticos nominatim excludebant, pauloque post principi Condæo eò venire cupienti perditu accessum negarent, tandem permitterent quidem, sed multò durioribus conditionibus ei impositis, adeò vt non uem tantum famulis eum comitantibus in urbem receptus sit: is de hac iniuria in Senatu conquestus, inter alia. *Quanquam inquit nuper similis mihi iniuria facta sit à ciuitate Burdegalensi, eam tamen mollius & equiori animo tuli, eò quod Burdegalenses sunt mihi hostes iurati, contra quos aperte bellum gessi, & in posterum gerere paratus sum quò occasio me impulerit. Et praclara quidem me tenet spes affuturum aliquando diem quando eam iniuriam vindicabo, & quando ciues illi suo malo experientur, quàm indigne tractauerint regalem Condæorù sanguinem. Quàm item vindictam & ultionem iisdem ciuibus Burdegalensibus ob similem causam, ver-*

Maximum
Nauarræ
& suorum
odium in
principat
Gallie ci-
uitates.

Histoire de
Poplin. li.
41.
La Val. li.
32. fol.
853. anno
1576.

Ibid. fol.
832.

D d 2 uita-

uitates omnes, quæ parem indignandi occasionem
 istorum alterutri præbuerunt. Ergo Perona, Am-
 bianum, omnesque Picardiæ ciuitates, & generaliter
 tota illa prouincia, quæ vt nuper Nauarraui sui
 regem, ita olim Condæum gubernatorem ijs delin-
 natum suscipere recusauit, quæ portas ciuitatu-
 suarum illi occlusit, quæ tam indignè tractauit
 galem Condæorum sanguinem, vt inde in Guiennam
 profugere coact⁹ sit, Tolosa item, Angolesimum, P-
 ctanium multaq; aliæ celebres Guiennæ vrbes que
 eodem profus peccato horum vtriusque Maiestatis
 offenderunt; multo autem magis ciuitas Parisiensis
 quæ in primis tumultibus excluso principe Conde-
 & rege Colignio, maximis honoribus excepit Re-
 gem Carolum & Ducem Guisium, quæ liberam fe-
 cit unicuique potestatem occidendi Caluinistâ qui-
 cunque Ecclesiasticis bonis diripiendis sacrilegæ
 manus admoueret, quæ quinquaginta aureorū mil-
 lia decreuit taquam honorarium præmium percus-
 soti Gasparis Colignij primi in gallia Ecclesiariū Cal-
 uinisticarum Regis & protectoris cuius in eo euange-
 lico honore Nauarraus proximus est successor quæ
 tot millionibus aureorum regias partes contra illā
 nefariam Atheorum factionem corroborauit; totā
 quoque Burgundia (quam deinceps multæ prouin-
 ciæ sequutæ sunt) quæ prima omnium sacramento fe-
 dere & iuramento cōtra istorū Atheismum se com-
 munit, vbi Diuoni in regia domo publicus ad tria milia
 hominū conuentus habitus est, & confraternitas iurata con-
 tra adulterinos principes, Condæum & Admiraliū;
 Canonanenses item, vbi complurimi Romane religionis
 nobiles & Barones similem societatem obfignarunt, de
 quibus Condæus, scriptis ad regem literis acerbif-
 simè conquestus est; & denique plurimæ ciuitates a-
 lia, quas ad exemplum Parisiensis notissimo illo die
 S. Bar-

La Val. li.
31.

Ibid. li. 37.
fo. 177.

Belsi. li. 6.
ca. 94. 95.

an. 1569.

La Val. li.
13. anno
1569.

Supra fol.
220. 221

Digeon.
Statu re-
ligionu sub
Caroli 9.
pag. 181.
182.

S. Bartholomæi, iniuste & immaniter fratrum Evangelicorum sanguine commaculasse manus suas isti vociferantur; in quo numero ad spem vindictæ notant & recensent diligenter post Parisiensem civitatem, Rotomagensem, Aurelianensem, Lugdunensem, Tolosanâ, Burdegaleñ. Pictaviensem, Divionensem, Trecentem, Andegavum, Turones, Nâvates, Senones, Bituriges, Diepam, Meldas, præter alias quas generaliter huius stragis faciunt participes, à quibus intra vnum mensem aiunt (quàm verè ipsi viderint, plerique certè non dubitant esse mendacissimum) aiunt tamen, & in historijs suis scribunt plus quàm triginta millia Calvinistarum fuisset occisa, cuius tragediæ recordationem isti altissimè in animis suis insculperunt, & ministri crebra commemoratione redintegrant ne vnquàm possit elabi, iste civitates populique certissimò sibi persuadent eas minas quæ contra Burdegalensem civitatem iactantur, ipsi omnibus & singulis (cùm non minùs quàm Burdegalenses Navarræum & Calvinistas reliquos offenderint) eadem ratione intentari: in quorum auribus perpetuò insonare debet hæc denuntiatio, Navarræum & Navarristas eos habere omnes *pro suis hostibus iuratis, & corone Gallicanae rebellibus*, & qui propterea nihil aliud meditantur, nihil ardentius expectant, quàm illù diem, quo iniurias illatas vindicent, & quo isti ciues omnesq. alij eorù confederati suo sanguine luant quas promeriti sunt pœnas, atq. ita demùm experiantur, quàm indignè tractaverunt regalem *Condae & Navarræi sanguinem*. Et tamen ecquis vetus gallus ita maiorum suorum, & nominis Gallici, & communis rationis obliuiscitur, vt tales Furias tantò antea nihil nisi eadem & stragem Gallorum spirantes, ad Gallicanum diadema voluerit extollere? Et cùm antiqui Galli

*Histoire de
Poplin. li.
29.
Statut re-
ligions. sub
Carolo IX.
li. 10. à 10.
36. ad 55.*

Supra fol.
75.

prudētissimè Carolū Austrasiæ regem & primum Galliarū hæredem regia successione priuatum quòd Germanis contra Gallos opem qualemconque præbuerit, num eorum filij tam longè à patrum potentia recedēt, vt Henricum istū Carolo illo & Ecclesiæ & populo Gallicano hostem infinitè capite, suis ceruicibus ad communem Reipublice, Ecclesiæque ruinam imponant: Illi Carolū

Supra fol.
74.

sum, qui rempub. diū præclarè administrauit, à publicis gubernaculis remouerunt, quòd contra Galliarū honorem dedecorosè cum Normannis hostibus pactus est: & vos Henricum istum ad publica gubernacula assumeris qui multo turpius fœdera cum Aurangio perfido & periuro rebelle contra Gallos percussit; qui cum illa bellua, solenni sponsione Gallos omnes regis Caroli subditos, simulque Christianos omnes Coronæ Gallicæ fœderatos, Hispanos, Flandros, Italos, Lusitanos, Venetos, terrarumque persequutus & promiscuè depopulatus cunctos, nisi qui Aurangij diplomate essent instructi, ad eò vt eius duces nec suo ipsorum indulgentissimo regi parcerēt ne tum quidem cum ex Polonia ad eos amicissimè complectendos & securam tranquillitate afficiendos venerat? Nam & tum eius domesticum comitatum armata manu inuaserat,

Poplin lib.
39 fol.
283.

& quam ex Polonia Italiaque aduexerat suppellectilem omnem sunt prædati. Et qualis tandem erit reipub. Gallicanæ facies, quum istiusmodi regnatores regale sceptrum capessent! vbi inuenta penitus reipub. forma, populus Gallicanus Catholicos habebitur rebellis, rebelles Caluinistæ soli fideles regis æstimabuntur; cum principes vicini potentissimi, & in fœderibus seruandis summæ fidelitatis, Pontifex Romanus, Imperator, Hispaniarum rex alijque publici hostes iudicabuntur; solus autem Aurangij

gius sceleratissimus, & fidei erga Deum defertor, & fidelitatis erga regem suum proditor, pro iusto principe censebitur! Quænam hæc confusio, quæ calamitas & miseria, & rerum omnium inexplicabilis conturbatio futura est, cum hæretici Catholicorum, rebelles fidelium subditorum, Athei Christianorum sacrilegi piorum, ipse in membris suis non Pilatus sed satanas, Christi Iesu Iudex erit & princeps; cum locum iustitiæ iniquitas, honestatis impudentia, religionis impietas & Atheismus inuadent, cum regis iusti & æqui, & iuxta leges suam cuique abique ira, & vlla in alterutram partem propensione tribuentis tyrannus iniustus & iniquus, & leges omnes nefariè conculcans, & suis Hugonotis omnia indulgens, & Catholicorum omnium odio immani & immortalis flagrans tribunal occupabit, & in regno omnia antiqua regni iura, mores & consuetudines cum religione antiqua, & extra regnū omnia cum principibus vicinis gentium iura & fœdera, simul cum eadem religione explodentur. Neque verò dicat aliquis hæc à me suspiciosè & accusatoriè colligi, quasi incertò euentura sint, quæ potius summa & ineuitabili necessitate esse in vniuersum regnum redundatura, & ipsa hæresis natura, & omnium vicinorum Angliæ, Scotiæ, Fladiciæque populorum experientia, & huius in primis Nauaræ mores, & tot annis continuata ad ruinā Galliæ cum hostibus Galliæ cōspirationes atque fœdera mathematicè cōuincunt. Ille enim qui per tot annos in istiusmodi sceleribus & periurijs inueterauit, qui vna cum lacte matris crudelitatem suxit, qui sub Admiralio ad omnes fraudes & sacrilegia instructus talē habitū nequiter agendi cōtraxit qui nihil à natura differat, quā etiamsi furca expellere conaretur, tamen vsque recurret, iste quum ita didicit malum, *Horat.* *Jerem. 1. 40.* *v. 23.*

non potest (Spiritu sancto testante) magis benevolentem
 quam Aethiops potest mutare pellem suam, aut partem
 maculas suas verficulores. Quinimo pridē per hunc
 Apologeticum, omnibus Galliae catholicis haec in
 crimina perfidiae, rebellionis, caedum tota Gal-
 commissarum exprobrauit, & tanquā praecogni-
 ce indicto bello, Catholicos omnes suo sangui-
 luituros denuntiavit. Et haec ego popularia atque
 vulgaria, in cōmunibus historijs posita, nemini
 dico Gallo, sed nec Flandro, nec Anglo, nec Germa-
 no, nec (vt opinor) Afro aut Asiano incognita per-
 stringo. Domesticos autem mores, Agensia coe-
 uia & ludos, priuata Biernēsis territorij edicta, quo-
 Anglicanis & Flandricis Isabelis & Aurangij stanti-
 tis (quos ille vt solos Euangelicos Christiani ob-
 principes suspicit) simillima esse credibile, imo cer-
 tum est, & quae idcirco barbara, impia, Antichristi-
 na esse necesse est, quia à barbaro & Antichristiano
 Bezae & Caluini Euangelio hausta: item illud de
 adulterinis eius natalibus; vtrū Minister Mercurii
 matri eius, absente patre, familiarissimus nobiliter
 hunc Calvinistam genuerit, vti post Rochellensis
 Ministros (qui olim, quum Catholicū Nauarrum
 iste vel seriō ageret vel hypocriticē fingeret, id se
 probasse iactarunt) alij multi asserunt, & argumētis
 valde probabilibus disputāt, & æditis libris procla-
 mant, haec ego omnia libens praetermitto, & Gallia
 vicinis, qui ea certius intelligunt, diligentius inue-
 stiganda & maturius consideranda commendo, qui
 quō altius & accuratius in istius siue facta siue sta-
 dia penetrabunt, eo maiora comperient obstacula,
 cur iste ad Gallicanum sceptrum nullis sit condicio-
 nibus recipiendus.

4.

4. Cæterum pergamus à personis & moribus ad
 ipsa regnorum Christianorum iura, & dispiciamus
 vtrum

Belley en
 P. Apolog.
 Cathol. par
 se 2. a pa.
 212. ad
 222.

virum Iudæus aliquis aut Saracenus non æquè sit atque Nauarræus aut Caluinista aliquis ad regnum galliæ capessendum habilis. Quid in regno adeundo regi sit faciendum, quid post Coronam susceptam eidem sit præstandum, strictim percurramus. Fingamus ergo Nauarræum, tanquam magni Clodouæi, aut Ludouici sancti, aut Henrici qui nuper regnauit hæredem Rhemos inaugurandum regno gallicano accedere. Fingamus ei sacram & augustam Rhemensem Ecclesiam, ingressuro Archiepiscopum Rhemensem nõ aliter quàm olim Ambrosium Theodosio Imperatori post eedem illam Theofalonicensem in qua septem millia hominum furore militati trucidata sunt, obuiam procedere. Fingamus (inquam) nostrum hunc Ambrosium, Henricum istum tanquam alterum Theodosium, Theodosij nomine in Nauarræum mutato sic alloqui. *Est verisimile (Princeps Nauarræe) te ignorare cædis à te perpetrata & aliorum scelerum tuorum magnitudinem. Nam regius fortasse principatus peccatum agnoscere non fuit, & potestas quam obtines offundit rationi caliginem. Sed considerandum est quod illis imperas qui & eiusdem sunt nature tecum participes, atque aded qui sunt conserui tui. Vnus enim est Dominus omnium & rex, & huius vniuersitatis fabricator Deus. Quibus igitur oculis intruere templum illius qui est omnium Dominus? Quibus pedibus sanctum illud solum calcabis, qui tot eius augustissima templa à pijsissimis gallorum regibus antiquitus fundata, tuis istis seditiosissimis bellis nefarie euertisti? Qui queso manus iniusta cæde & sanguine resperfas extendere audebis, & iisdem sacrosanctum corpus Domini accipere? aut quomodo venerandum eius sanguinem ori admonebis, qui furore iracundia tantum sanguinis effudisti? Qui non septem millia, sed plus quàm septingentâ millia Gallorum istis tuis funestissimis*

D d 5 rebel-

Nauarræus non potest coronari rex Franciæ.

Theodoret. lib. 5. cap. 17.

Ambrosij verba accommodata ad Nauarræum.

rebellionibus trucidasti. *Recede igitur & ne conatus
uo scelere scelus ante editum augere, sed capesse vinam
quo vt ligeris, Dominus omnium calius sententiam
& qui tanquam putridum membrum supremi
storis sententia à corpore Christianorum omni
præcisum indignum te pronuntiat huius Ecc
ingressu, in qua iuxta vetustam & probatissimam
Gallicani regni consuetudinem veris Gallorum
gibus ius huius Coronæ conferendum est. Et
Archiepiscopo Rhemensi eadem cum Ambrosio
potestate prædito dicenti, Nauarræ princeps
cum Christiano illo Theodosio Imperatore
dem haberet fidem, statim gereret morem: Sciens
que à Christo ligatum in cælo quem Episcopus
gabat in terra, pœnitentia grauissima priorum
lerum remissionem sibi fieri humiliter supplicat.
Sed quoniam hæresis facit vt nihil tale à Nauarræ
debeamus attendere, neque verò hæc Ambrosio
ratio satis aptè in eum quadrat, qui *pro corpore
mini nihil nisi panem à propòla, pro sanguine
aliud quàm vinum è cupa iuxta Caluiniãanã sy
gogæ fidem in Ecclesia percipere se existimat, de
circo permittamus ei ingressum Ecclesiæ, quem
men Ambrosius Theodosio propter vnicam illam
Thessalonicensium eadem, vel cum certo capite
sui periculo se prohibere velle asserbat. Ponamus
huic homini Ecclesiæ ianuas patere, eumque
à veneranda episcoporum, Canonicorum, & sacer
dotum (quorum tot millia crudelissimè excarni
cata obtruncavit) multitudine cum solennibus
Ecclesiastici decoris ornamentis, sacris vestibus, cru
cibus & vexillis (quorum ille aspectum ferre nõ po
test) recipi. Proximum est vt sacris altaribus prouo
lutus ab Archiepiscopo Rhemensi benedicatur. Hoc
regulus iste quemadmodum simulabit? qui altaria
in omni**

Matt. 16.

*Theodoret,
ubi supra.*

*Summa
eorum que
sunt in re
ge Gallia
ad regnum
admissio
do.*

in omnibus suæ ditionis locis improbiſſimè demolitus est, & Archiepiscopum vt Antichristi ministrum exhorret? Quomodo iste oleo sanctissimo cœlitus ad primum Gallorum Christianum regem vngendum demisso, & mirabiliter ab eo tempore ad omnes Gallorum reges vngendos conseruato se inungi patietur, qui hoc totum cum ministris suis Caluino & Beza, tanquam impium, falsum, & Antichristianum irridet? An ille Diaconi more sese induet Ecclesiasticis vestimentis significantibus eum *participem fieri sacerdotalis ministerij*, qui sacerdotalis ordinis se æternum professus est hostem? An ille pacem ab episcopo Rhemensis accipiet, qui perpetuum cum illo, & episcopis omnibus bellum gessit? An ille pura confessione ad communicandum Christi corpus cum episcopo Missam celebrâte se preparabit, qui nec confessionem probat, nec corpus Christi in Missa dispensari credit, & Missam ipsam tanquam Christianæ religionis scopulum abominatur: ideoque nec si imperium totius Europæ lucrari posset, Missæ interesse vellet si aliquam haberet religionis curâ? Et quis ille est Archiepiscopus Rhemensis, vel omnino Archiepiscopus aut Episcopus Gallicanus (si tamen verè Episcopus) qui huic homini gladium tradet: quem ab infantia videt gladijs & tormentis bellicis Ecclesiæ viscera dilaniasse, & quem quocunque modo arripere potuit gladium, ad solam perniciem & Ecclesiæ & reipub. Gallicæ conuertit. Aut quemadmodum ille gladium hunc qui verè Ecclesiasticus est, & ab Ecclesia datus, & pro Ecclesia exerendus, & ad Ecclesiæ defensionem penitus & omnino conferendus recipiet & trahabit, qui in Montalbanensi suorum ministrorum Synodo professus est se perpetuum fore Synagogæ Calvinianæ defensorem, quæ

*Supra fol.
48.*

*Supra fol.
56.*

An. 1584.

quæ est Ecclesiæ Catholicæ, vt lupos oui & Christo, hostis immortalis. An Catholicitern gniter stupidi & stipes erunt, vt gladium ad sua ipsorum iugula incidenda? Aut ille frons, & ad omnem extremam nequitiam pro est vt Ecclesiasticum gladium ad episcoporum fensionem ab episcopis velit accipere, quæ in eorum viscera est adactus? Et quinam pi pates huius capiti diadema imponet, quæ coporum Episcopus Christi vicarius iustitiam causas anathemate deuouit, & qui prior in uarræo qualicunque diadema tam neque Gallicanum vastandum abusus, vtrouque & ræo & Gallicano se fecit indignissimum? Ad mirum modo Christiani omnes reges, & Gal potissimum diadematis sui possessionem ad aliter radix & fator Borboniæ domus Ludou Sanctus ad tractandum sceptrum hoc accessit nec vnquam illud voluisset attingere, si enim fices Christiani propter hæresim ab eo man iudicassent; si vt Theodosium Ambrosi eum Archiepiscopus Rhemensis ob aliquod lare peccatum suum à Rhemensis Ecclesiæ imp repulisset.

Sed ista omnia dicet aliquis sunt cærem quæ non ita necessariò ad regem Gallorum runtur, vt sine ijs non possit ad regnum gubedum ascendere. Id vt ita sit, vt demus posse e quando accidere rerum conditionem, cum ill aliqua possint prætermitti, (vt multa, imò vtraque nunquam possunt) veniamus ad ea in quæ essentia, & vis, & ipse cardo regalis officij veniamus ad ipsum contractum & stipulatione reciprocum regis & regni consensum, sine quæ rannus est non rex, per fenestram irrumpit

*Bulla Sixti
5. contra
Navar.*

trat per ianuam, quisquis Christiani alicuius regni capelsit gubernacula. Primò *admota manu vtraque sacrosanctis Christi Euangelij*, iurat velle se *Episcopis & eorum Ecclesijs conseruare priuilegia Canonica, ius & iustitiam debitam; Episcoposque omnes, & singulas eorum Ecclesias tueri.* Quemadmodum hoc iurabit ille qui episcopis & episcoporum Ecclesijs, tot iniurias, vastitates, incendia intulit, quot historix Gallorum omnes commemorant, & nos eorum perpauca supra perstrinximus. Reædificet ergo prius Ecclesias quas destruxit, restituat Ecclesijs episcopos qui ex Guienna, Bierna, Nauarra, Gasconia, multisque alijs locis eius impietate exulant, vrantur fruuntur illi suis priuilegijs canonicis: tum fidem faciat se in posterum ab istiusmodi sacrilegijs temperaturum, atque ita demum ad hanc regalis iuramenti partem præstandam erit idoneus. Quaquam nescio an sic quoque iurare poterit, qui Calviniana superstitione impeditus, tactis Euangelij omnino iurare non potest. Aliam enim nouam vel à Iudæis vel à Gentibus sumptam iurandi formam isti à magistro suo didicerunt, quam ita mordicus premunt, & à Catholico iurandi modo vsque ad eò abhorrent, vt in suis iniquissimis cum Christianissimo rege fræderibus expressè caueant, si quando ipsis in iudicio iurandum sit, nolle se Catholico more iurare, sed nouo & diuerso, quem Ioannes Calvinus eorum Apostolus inuenit. Sed reliquum regis Gallicani iuramentum attendamus, cuius tria distinctè sunt capita. Primum, vt Ecclesiam Dei in vera pace conseruet: alteram, vt prohibeat rapinas & iniustitias in omni hominũ genere: tertium, vt bona fide laboret quò ex omnibus terris iurisdictionis sue expellat hereticos; non quos consistorium Rochellense aut Montalbanense, vel synagoga Geneuensis, sed quos Ecclesia Catholica hereticos declarat.

Supra fol. 46.

Iuramentũ regj Nauarraus partem nullam præstare potest.

Poplin lib. 40. anno 1576. art. 12.

declaravit, inter quos primum locum obtinent Cal-
 uinista, & nominatim Theodorus Beza & Ioannes
 Calvinus, quos iste vt Apostolos diuiniſsimos re-
 rat. Huius ille iurifurandi vel minimæ partem
 quemadmodum satisfaciet? Absurdissimum
 est de pace quam ille Ecclesiæ conseruabit
 Absurdissimum est cogitare de rapinis & iniuriis
 eius opera prohibendis, qui ipse tot vrbes in
 conia & Guienna possidet iniustissimis rapinis
 Corona Gallica populoque Catholico auri & argenti
 suis ducibus rapacissimis subiectas. Absurdi-
 mum & stultissimum est vel in cogitationem
 mittere, quod is bona fide conabitur hereticos ex
 Gallia expellere, qui pessima & proditoria fide hereticorum
 millia ex Germania, Anglia, Flandria, & alijs
 Geneuensi lacuna in Galliam inuitis Gallorum
 gibus induxit, qui si bona fide hereticos quos
 declaravit expellere voluerit, se ipsum cum suis
 dæo vltra Garamentas & Indos debet primò ex-
 lere, quos nominatim Ecclesia hereticos, & hereticorum
 rum duces manifestos, publicos, ac notorios, ira filios, &
 feri ministros, lese Maiestatis diuine reos, & orthodoxorum
 dei Christiana hostes iam pridem declaravit. Quid
 si hæc omnia iureiurando sanctissimè prius con-
 mauerit, nunquam consensu populi rex acclari
 potest, nunquam ab Archiepiscopo Rhemenſi
 celesti inūgitur, nunquam ab episcopis Gallicis
 diadema capiti eius imponitur, nunquam iure
 ordine gestat sceptrum & Gladium regalis Maie-
 statis insignia ab episcopis eiusdem tradita: nunquam
 ab eis dici potest, hac omnia tibi tanquam legitime
 di autoritate omnipotentis Dei traduntur, per nos qui
 adsumus, episcopos. Ille fortallè eodè iure quo alia per-
 multa, hoc est vi, furore militari, iure latronum &
 prædonum quia potentia valet, ista potest inuolare.

Declaratio
 S. XII 3.
 contra He-
 reticorum
 Borb. anno
 1585.

Vide Sacrum
 & modum
 consecrati-
 onis regis
 Gallie in
 Phisloire
 François
 de M. Pig.
 lib. 1. cap.
 3. 4.
 Suprà fol.
 48.

At in

At iure reipub. Gallicanæ, iure Christiano, iure Ecclesiastico, eo iure quo omnes hactenus à magno Clodouæo Galliæ reges legitimè alij alijs successerunt, populi nimirum & nobilitatis & cleri libera voluntate non potest ista adipisci. Denique quæ aliarum omnium summa & conclusio est, illa cæremonia ad Regem à Tyranno distinguendum inprimis necessaria, qua annulum solenni consecratione & benedictione factum Archiepiscopus Rheimensis eius maritali digito induit, & tanquam virum uxori, maritum coniugi, sic eum reipub. Gallicanæ quasi sanctissimo matrimonij fœdere copulat, nunquam in eum potest conuenire, nisi priora illa antecedant quibus solis legitimus vtriusque partis cõsensus exprimitur. Quemadmodum enim ut suprà monuimus, iure ciuili & naturali, consensus partium qui generaliter verbis præsentibus explicatur, inter virum & fœminam legitimum & honorabile perficit matrimonium; non aliter iure Christianarum nationum hæc regis electi, quòd regnum suum iustè & Christianè administrabit iureiurando sancita professio, & post eam professionem populi declarata voluntas adiunctus nobilium assensus, episcoporum in toto eo coronationis facti testificata suffragatio, plenè matrimoniũ hoc regis cum regno perficit atque absoluit; quæ si desint, ut raptor, ut adulter, ut incestus, fœminæ non suæ thorum, sic iste Reipub. non suæ regimen inuadit, neque deinceps Rex sed Tyrannus, non pater populi sed hostis, non legibus cõstitutus princeps qui regit suæ fidei commissa, sed iniusta violentia & tyrannide prædo vsurpans aliena habendus est. Neque verò mihi obijciat Calvinista aliquis tacito consensu reipub. approbari Nauarræ imperium, eò quòd quam illa maiores huius, reges Galliæ ad hæc regalem

Vera differentia regis & tyranni.

Suprà fol. 52.

Quid maxime requiritur ad verum regem.

Obijctio.

regalem maiestatem extulerit, simul omnes
ros, suis quemque temporibus succedentem,
occulta stipulatione consensuque reges admittit.
Hoc enim nihilo maiore probabilitate dicitur
quàm si quis Italos Turcæ Constantinopolim
perij Romani sedem occupanti obedientiam de-
re contenderit, eò quòd Constantino Catholico
Imperatori, eiusque Constantinopoli successores
obedientiam promiserint. Nec enim (vt supra
dè docuimus) maior est inter Constantinum
Christianum defendentem, & Amurathum
Mahometanum Christianos persequentem, quàm
inter S. Ludovicum Borboniæ domus auctoritatem
hunc Navararum Condæosque Calvinistarum
terinos iam sancti Catholicique atavi nepotes
similitudo.

Quòd verò eiusdem regis patroni rethoritur,
hanc regis consecrationem, vni civitati
mensi, vel etiam Archiepiscopo illi nõ esse affertur,
sed Sueffionibus & Aurelijs & alibi aliquando
se factam; nec verò vñtionem semper esse
riam, 2. veteresque reges ante Carolum Magnum
hanc cæremoniã nesciuisse; huiusque & vñtionis
nis & consecrationis vñtum esse, non vt reges
at, sed 3. vt testimonium sit eos esse Christianos
licos, 4. denique reges Francos ante Christum
Pagani essent, sine his ritibus fuisse veros reges
his omnibus satis iam antea dictum est, & vñtionem
verbis facillimum est respondere. Sunt enim puerilia
puerilia & friuola, partim crassa & aperta
cia. Nam etiam si non semper Rhemis reges
cani vñti & sacrati sunt, at semper ab aliquo
scopo Catholico, vel Sueffionensi, vel Aurelianensi
vel Senonensi, vel Legato Pontificis Rom. vel ab
so Pontifice Rom. hac cum cæremonia &

Respons.

Supràc.
4. & 5.

Obiectiones
Navarri-
storum cõ-
tra ritum
sacrandi
reges.

1.

2.

Apolog.
Cathol. pa.
115.

3.

Ibid pag.
116. &
117.

1.

Respons.

Catholicę professione, Catholicique Gallorum populi consensu, reipub. huius regimen traditum acceperunt. Et si isti episcopum Aurelianensem, aut Suseffionensem, aut Senonensem, aut Pontificis Legatum, aut ipsum Pōtificem Romanum potius quā Rhemensem adire desiderant, siquidem illud leges Gallię pemiserint, faustam & felicem illis peregrinationem talem exopto. Quę autem sit necessitas, ut ab aliquo episcopo rex sacretur, antea demonstratum est, & hic otiosum est repetere. Veteres autem reges ante Carolum Magnum hunc inungendi & sacrandi ritum nescivisse, luculentum est mendacium, quando ipse D. Remigius Gallorum Apostolus scriptum reliquit se magnum illum & primum Christianissimum Regem Clodouæum pri-

Cap. 2. §. 2.
 2.
Reges in Gallia per episcopos in ungen- di mos anti- quissi- mus.

3.
Histoire de l'eglise de Rheims li. 1. cap. 16.

4.
Nota obid Etio & lon- ge petita. Apolog. Cathol. pa. 126. 3. Reg. 6. 121.

num baptisasse, tum dono septiformis Spiritus consignasse, & deinde per eiusdem sacri Chriſmatis vnctionem ordinasse in regem. Quod si hic ritus testimonium sit regem Gallorum esse Christianū & Catholicū, tū certè Nauarræus eundē negligens & contēnens, manifestū argumētum præbet se esse hæreticum & Paganum. Et Paganos quidem ante Christi fidem reges, sine hac consecratione veros fuisse reges non nego. Fuerunt item veri reges sine baptismo, sine fide Christi, aut Dei patris, aut Spiritus sancti, cum quibus in eadem infidelitate coniunguntur & conspirant amici isti Calvinistę. Ideoque & Calvinistam aliquē Paganorum regem fieri posse non prorsus inficias iuro; at verò Christianorum & Catholicorum, quorum præcipua de fide Christi cura & sollicitudo est, rex esse nullo modo potest. Sed quid in istis leuissimis nugis refellendis vllam horulę partem insumo? Vrget iste miserabilis Nauarręi aduocatus, quemadmodum regnum Iudę propter merita Davidis penitus à posteritate eius non est ablatum, sic nec regnum

Ec Gallo-

S. Ludov. Gallorum à Navarræo esse eripiendum propter meritum
rum. sanctorum regum Capetiana stirpis, potissimum propter
 Ludovicum quem Ecclesia in Sanctorum numerum rece-
 cuius (inquit hæreticus iste) memoria nobis Catho-
 debet esse adeo sancta & honorabilis, ut nequissimi
 perfidi, ingrati, & rebelles, si admittamus in animos
Respons. nem cogitationem de mutando aliquid in eius posteritate.
 Quæ verba sapiunt phrenesim & amentiam pen-
 quàm hominem sanum & sobrium. Sed responde-
Vide postea paucissimis. Salomonis posterii propter idololat-
cap. 9. am ordinaria Dei lege toto regno priuandi fuerunt
 extraordinaria autem Dei clementia & providen-
 tia quia Messias ex regia Davidis familia erat con-
 rus, quinque regni partibus ablati, sexta posterita-
 ti Davidicæ condonata est. Ex Navarræi posteritate
 in suo Calvinismo persistant, nunquam Christiani
 expectemus, qui deinceps non nascetur. at de
 christum inde exoriturum multò est probabilius.
 Nam Calvinistas esse Antichristo proximos & con-
 dam quasi sanguinis & generis, doctissimorum
 minum disputationibus egregiè probatum est. De
 Davidis posterii ex duodecim tribubus decem
 dimidia amiserunt, vnâ tantum & dimidiam
 propter Davidis memoriam, Deo sic præcipiente
 retinuerunt. Ergo præclare secum actum patet
 Navarræus, si iuxta huius patroni sui propor-
 nem, decem partibus regni Gallicani multatam
 exiguo aliquo territorio propter memoriam D.
 Ludouici, & tot aliorum sanctorum Capetiana
 stirpis regum relicto potiatur. Quamquam qua-
 fronte vel vnâ ciuitatulam aduocatus iste regni
 suo propter D. Ludovicum, exemplo Davidicæ po-
 steritatis flagitare potest? quando illic ex
 Dei mandato pars aliqua regibus Iudeis est assigna-
 ta, hic expressio eiusdem mandato regna hæreticis
 regibus

*Stapleto-
 nus in ora-
 tio. quod
 libet.*

cis regibus sunt auferenda: nec D. Ludouicus vltimum Gallicani regni iugerum hæretico cuiunque ab alio dari postularet, nec si viueret erat ipse concessurus, qui cum Raymundo vltimo Tolosatum Comite & Principe, sed hæretico & Albigenfium (quos Caluinista suos in Domino patres & fratres agnoscunt) protectore bellum gerens, nunquam pacificari voluit, priusquam principem illum ad has pacis conditiones compulisset.

*Belforeff
lib. 4. cap. 2.*

S. Ludouicus Na. uarra. & omnium hæreticorum hostis æternus. 1.

De tous son effort De telle vermine

Primum Ecclesiæ Romanæ, & deinceps regi Gallorum ad mortem vsque obediens. Persequetur & punit pro virili sua hæreticos, eorumque fautores, & patronos, sine vilo respectu cognationis aut amicitia, & purgabit terram suam à talibus quilibet, regiue Ludouico auxiliũ præbebit ad eisdem à Gallia profligandos.

Biennio proximè sequenti, publico præmio suis omnibus proposito, inuitabit eos ad hæreticos capiendos, sic vt qui vnum comprehenderit, certam pecuniæ summam percipiat; qui duos, eandem duplicatam, & pari proportione assurgat, si quis decem & viginti ad Comitem puniendos adduxerit.

Non permittet deinceps clauas & censuras Ecclesiasticas contemni, sed prohibebit suos subditos versari cum excommunicatis iuxta sanctorum patrum canones. Quod si qui integrum annum excommunicati permanferint, nec se Ecclesiæ Catholicæ submiserint, eos Comes bonis omnibus despoliabit, & vsque eò eiusmodi rebelles persequetur, quoad illi Ecclesiæ satisfecerint, & ad diligenter exequendum, suos magistratus & ministros iuramento obligabit.

Denique si Comes in hæresim rursus inciderit,

Be z vel alia

2.

3.

4.

vel aliquod horum pactorum non præliterit; nūtur subditi à iuramento fidelitatis quod ei fuerant, & subiiciuntur Ecclesie & regi: & nisi Comadmonitus ante 40. dies se submiserit iudicio Ecclesie & regis, priuatur suo iure in subditos & Comitatum Tolosanum.

*S. Ludouici
iudicium
de Navar-
ræo & Cal-
unibus.*

Hæc & similia cum D. Ludouicus præfente Pontificis Romani legato à principe illo exegerit, eos hæreticos è tota Gallia eijciendos magna cura cõgerit, cum eos *stercora & quisquilias* reipub. Christianæ duxerit, cum hæreticos *sine vllò respectu* famæ aut cognationis persequendos senserit, certo certum est eum nunquam voluisse vt Navarræus aliam particula regni Gallici frueretur, quem suæ familiaritæ & generis labem, & æternum dedecus existimaret. Quod si nec Deus vt in historia Davidis aliquam regni partem Navarræo decernat, & S. Ludouicus eum propter hæresim omnibus bonis cõtendendum iudicet, an iste qui ob Davidis & S. Ludouici memoriam; huic hæresiarchæ amplissimum Gallie regnum prodendum statuit, & eos qui *sceleratè* vel cogitant tantum, *nequissimos, perfidos, ingratos* appellat, iste (inquam) an homo communi sensu præditus, & non potius stultus & excors, imò alius Arcadius potius quàm homo existimandus sit, quotalibus exemplis suo idolo patrocinari studet. Christianus lector iudicet. At quid multa? Si aduocatus iste extraordinarie Gallie prouincias aliquas tanquam duas Iudæ & Beniaminis tribus Navarræo vult vendicare, proferat vt in historia Davidis extraordinariam aliquam Dei præscriptionem ordinariè S. Ludouici & aliorum qui Navarræo maiores fuerunt, Gallie regum iure nititur, patitur ergo Navarræum suum non nisi per legitimam episcoporum consecrationem in regale solium ascedere.

dere, quo iure maiores eius Hugo Capetus, eiusque filius Robertus, & nepos Henricus, & pronepos Philippus, & abnepos Ludouicus, & reliqui ad S. Ludouicum, & deinceps ad eum qui nuper regnanit Henricum tertium, in regni possessionem sunt ingressi.

5 Cæterum quoniam isti adeò auidè & hiantè ore regnum captat quod nullo iure possunt attingere, istas difficultates scopulosque omnes præteruehamur, & in folio Ludouici Sancti, Catholici, hanc eius naturalem sobolem Henricum Nauarræum impium, Caluinistam, hoc est, in throno Constantini Magni Mustapham Turcam in Cathedra D. Chrysoptomi Calipham Mahometanum, in folio Christi Antichristum, siue iure siue iniuria colloceamus. Prospiciamus quemadmodum ille regnum hoc gubernabit, quibus legibus Christianos sibi subditos moderabitur. Num ille cum primo Imperatore Constantino à rebus Ecclesiasticis tractandis abstinebit, earumque iudicium solis episcopis permittet? Aut cū Martiano schismaticos episcopis præfractè repugnantes, regia autoritate mulctabit? aut cum Iustiniano fatebitur sacerdotum & regnum vtrunque à diuina clementia conferri, sed illud diuinis ministrans, hoc autem humanis presidens; & quoties sacerdotum sententia quosdam indignos sacerdotio de sacris sedibus deposuit. Nestorium, Eutichem, Lutherum, pseudocardinalem Odettum Castilionæum, Spiphamiū Niuernensem; num toties rex iste suā sententiā & ordinationem sacerdotum auctoritati apponet, impio quo illos è suis Ecclesijs expellet vti Iustinianus fecit, & imperatoribus vniuersis in more & officio fuisse positum perspicuè attestatur? Quid? num iste cum Theodosio, Valentiniāno, Gratiano, & alijs illis laudatissimis in primitiua Ecelesia Monarchis sanciet;

Ee 3

Ne quis

Supra fol. 34. & c.

5.

*Supra fol. 124.**Constitutio 6.**Supra fol. 125.**Leges veterum Imperatorum pro Catholica Ecclesia & contra hereticos.*

Supra fol. 226. 427. Ne quis cuiuslibet conditionis ea que sancte in Concilio

Ibid. neralibus, Nicæno, Chalcedonensi, Lateranensi, Tridentino, definita sunt, reuoluat & publice disputare co-

Supra fol. 427. dat? Et si quis contra Conciliorum eorum decre-

libros emittat, num iste libros, eiusmodi incendet & p-

Ibid. fectissimo interitui mancipabit, illisque qui libros eos

& legere sustinuerint ultimum supplicium instiget? Num

conuenticula hæreticorum interdiceret? num omnia

illorum ministris concionum loca eripiet ne v-

exercendam animi obstinationis dementiam illis pateat

castro? Num decernet vt damnatis portentosa suspensio-

nis authoribus Luthero, Zuinglio, Caluino, nota

grui nominis eorum inuratur gregalibus, ne Christianorum

& Fidelium, & Evangelicorum appellatione

tantur, sed quemadmodum Ariani ab Ario lege Constanti-

ni magni, & Porphyriani à Porphyrio nuncupati sunt, isti

Lutherani, Zuingliani, & Calvinistæ vocentur vt quorum scelera in deserendo Deum sunt imitati, e-

rum nomina iure videantur esse sortiti? Num decernet

que ab omnibus ducibus & magistratibus suis

get vt iurent per Deum omnipotentem & gloriosam

genitricem Mariam, sanctosque Archangelos, quod Ca-

tholica & Apostolica Ecclesia nunquam vlla in re

modo aduersari sunt? Sin minus, num illis & hic & illic

futuro saculo imprecabitur partem cum Iuda, & legem

Giezi, & tremorem Cair, præter alias penas iure con-

stitutas?

Aut verò si maiores suos imitabitur, quorum

hæredem vocat, & quorum vestigijs insistere & re-

Gallia ve-
rum leges
& vlla
pro Ecclesia
Cartholica

Capitula
Caroli

quavis ecclesia omnium Galliae prouinciarum ob vita
 meritum, secundum statuta Canonis, quemque ex sua
 diocesis sacerdotibus, cum approbatione Romani
 Pontificis eligi? Id quod post Carolum magnum, &
 eius Filium Ludouicum Pium, plurimi consequuti
 reges. Philippus Augustus, Ludouicus Sanctus, Phi-
 lippus Pulcher, Ludouicus Hutinus, Ioannes pri-
 mus, Carolus septimus, Ludouicus undecimus, ei-
 usque filius Carolus octauus nouis subinde repeti-
 tis & confirmatis legibus sancierunt? Et denique
 ne nimius sim & in infinitum beam, num mag-
 num Clodouæum primum Gallorum regiae stirpis
 principem & authorem sibi exemplum proponet cui
 se cõformet, à quo ut omnes deinceps reges seriem
 & ordinem successionis numerant, sic item par est
 ut eius fidei, gubernationi & legibus, suas quoque
 leges faciant consentaneas? Non dico ut cum Clo-
 douæo coronam auream gemmis fulgentem Roma-
 ni ad honorem S. Petri eiusque Ecclesiae transmit-
 tat, nec ut Rhemensis ecclesiae fundos & pretiosa va-
 sa largiatur, nec ut Cathedralè aliquam ecclesiam à
 fundamentis ædificet, quemadmodum idem Clodo-
 uæus Argentinensem: sed ut Clodouæum regem in
 illis legibus se quædam sibi norit, quæ ita cum regis
 officio sunt coniuncte, ut sine illis rex muneris quod
 Deus & ecclesia & Respub, ab eo flagitant nõ possit
 satis facere. Profecturus siquidem egregius ille prin-
 ceptus cum immenso exercitu contra Alaricum regem
 Gothorum Arianum, qui Aquitaniam, Languedocum,
 Tolosam & reliquas illas Galliae prouincias ultra &
 Rhodanum & Garumnam iacentes occupauerat,
 quas easdem hac tempestate Caluinistæ non ali-
 ter quàm Arianii illi deuastarunt, primum omnium
 de disciplina militari & sanctarum Ecclesiarum con-
 seruatione ita edixit: *Omni exercitui nostro precipimus*

*Vide la
 val in hist.
 franc lib.
 2. anno.
 4564.*

*Hincmarus
 Rhemensis
 in vita S.
 Remigij.
 Histoire de
 l'Eglise de
 Rheims
 lib. 1. cap.
 13.
 Nacler.
 2. volum.
 generat.
 17.*

*Vide Con-
 cil. 1. Au-
 relian. in
 prefat.*

Et 4 ut nul-

vt nullus aliquid surripiat de ministerio Ecclesiarū, Item,
 vt nullus clericis vel qui cum clericis in ipsorum domo con-
 sistunt, aliquam violentiam vel damnum inferat. Hæc &
 eiusmodi cum vetustissimis Christianæ Reipub. &
 Gallicani regni imperatoribus atque regibus an-
 aliquis credat regem hunc Navarraum sua regali
 potentia firmaturum, & non potius ista euerfurum
 omnia, & his planè opposita & regugnantia, vi, im-
 perio, ferroque impositurū? Atqui nemo Christianus
 qui vel micam habet humanæ prudentiæ, &
 qui principis huius Biernensis tragicas actiones vel
 primoribus labris gustauit, dubitare potest, quin
 vt Henricus Borbonius istis omnibus regibus &
 imperatoribus non minus quàm Catholicis Gal-
 liæ sacerdotibus & Ecclesijs quo ad fidem capita-
 lis est aduersarius, ita istis maximè item contraria
 decerneret: contra Constantinum, ipse se rerum Eccle-
 siasticarum in suo regno supremum efficiet cum re-
 gina Anglicana caput: contra Martianum, schisma-
 ticis episcoporum Cathedras, episcopis veris excur-
 batis committeret: contra Iustinianum, sacerdotium
 non à Deo sed à diabolo intruductum per suos mi-
 nistros debacchabitur, & quos sacerdotium sen-
 tentia indignos sacerdotio de sacris sedibus deposuit, eos
 iste vt suo Ministerio dignissimos ad supremas Ec-
 clesie dignitates euehet: contra Theodosium,
 Valentinianum, & Gratianum, omnium veterum
 Conciliorum decreta & canones rescindet,
 cum quibus eius nouis Synodis Rupellensi, &
 Nemausensi, & Montalbanensi & similibus im-
 purissimorum scurrarum coitionibus non ma-
 gis contuenit quàm aquæ cum igne, sui cum a-
 maracino, aut satanæ cum Deo: contra eosdem
 imperatores, non modò libros hæreticos non
 incendet, eorumque studiosos vltimo supplicio
 non

Navarraei
 regu le-
 ges omniū
 regnum
 Christiano-
 rum legi-
 bus neces-
 sario futu-
 re sunt
 contraria.

non plectet, sed potius eos solos amplexabitur, eos suis Evangelicis comendabit, & si qui libros huiusmodi, vel in Ecclesia, vel in familiari colloquio reprehenderit, hos ille ut Euangelismi sui inimicos, ut publicae pacis turbatores, ut suos infestissimos hostes ferro flammaque persequetur: *Portentosa superstitionis auctores Lutherum & Calvinum non modo non damnabit, nec eorum sequacibus interdicit ne Christianorum nomen sibi vendicent; sed contra veris Catholicis & Christianis nomen hoc detrahitum, suis illis nequissimis Epicuræis & Atheis attribuet, aut si nomen illud non ita magnificiunt (quod quidem ut ex scriptiōibus apparet, dedignari iam atque respicere videntur) Fideles, Evangelicos, Reformatos, Fratres, Religiosos eos nominari permittet, nec hanc appellationem ullis Sectarijs tollit; siue Lutherani sint, siue Calviniste, siue Ariani, siue Tritarij, siue Libertini, siue porfuso Athei, quorum omnium greges & examina per Galliā sub hoc generali Evangelicorum, & Fidelium, & religiosorum nomine & huius Navarrae regis talium Fidelium protectoris, autoritate volitant. Denique tantum abest ut cum Carolo illo Magno seipsum fateri velit *deuotum sanctae Ecclesiae defensorem humilemque adiutorem*, tantum abest ut cum Philippo Augusto & reliqua illa gloriosa Gallorum regum corona Episcopos Canonice iuxta veterum Canonum praescriptionem eligi volet, tantum abest ut cum Magno illo Clodouæo militibus suis imperaturus sit ne *quid Ecclesijs eripiant, ne ullam clericorum aedes auxilij gratia profugerint*, ut contra istos reges iam nunc profiteatur totaque adeo vita professus sit, se Catholicæ Dei Ecclesiae oppugnatorem; tota vita Episcoporum nomen atque ordinem iuxta Geneuensis Euangelij doctrinā ex Ec-*

*Hu nomini
bus Beza
& Gallus
us utuntur
in suis quos
inscribunt
Comment.
de statu re
lonis &
reipub. in
Gallia.*

E e s clesijs

clesijs delere atque extirpare conatus sit; tota vita
& ipse Ecclesias clericosque spoliavit, & milites fu-
os talibus prædis locupletes & copiosos reddidit, &
quoscumque è Flandria, Anglia, Germania, Hel-
tiaque latrones (latrones enim æquissimo iure di-
co qui absque iusta causa, sub iniusto principe, cõ-
tra iustissimum regem militant) corrogare potuit,
eos omnes ad Ecclesias & Ecclesiasticos despolian-
dos quasi signo erecto & clarissimo buccinæ cantu
inuitavit. Ergo nec quoad leges, in quibus vel ma-
ximè suspicienda est regia maiestas quidquam novo
huic regulo cum vetustissimis vel Imperatoribus
vel regibus cõveniet, nec quoad opera regalia, ædi-
ficandi monasteria, extruendi Ecclesias, extirpandi
hæreticos, protegendi Catholicos, quid quã illis ha-
bebit simile, sed omnia planè contraria facturum est.

Quid verò? an cum præcis illis regibus minor,
regis decora, hominem bene meritum nobilitate,
auratum equitem Sancti Michaëlis, aut Sancti Spi-
ritus (quem ordinem tanta sollicitudine & cura
paulò ante mortem commendasse illi dicitur cha-
rissimus eius frater Henricus Valeus) creare pote-
rit? Nec istud quidem. cum ad talem equitem ef-
ficiendum primum omnium requiratur sincera fi-
dei Catholicæ professio, & huius utriusque ordinis
capita pleraque circa religionem Catholicam sta-
biliendam versentur. Et quemadmodum ille suis
Caluinianis ducibus quos hoc ordine honorare vo-
luerit præcipiat ut cum primum audierint aliquem ex ea
societate mortem obiisse, viginti missas pro defuncti anima
curent celebrari? Quemadmodum, ut distribuant
certas elemosinas pauperibus; ut ij pro omnium
eius ordinis equitum defunctorum animabus orerit?
Quemadmodum ut solenni illo festo D. Michælis,
eius Archægeli patrociniû implorent, cuius semper
imagi-

*Belforest
hist. lib. 5.
cap. 232.*

*Navarratus
neminem
potest no-
bilitate.*

*Articuli
Ordin. S.
Michælis.*

*Artic. 25.
c. 6.
6. articos.*

imaginem collo suo appendentem circumferant? *Art. 33.*
 Quemadmodum illi co festo, solenni missæ inter- *34 35.*
 erunt, eoque & sequenti die, sacra precesque absol-
 vent ad quæ tam accuratè generalibus eius ordinis
 regulis adstringuntur? Sed quorsum particularia
 capita confector? Quum enim vt aliorum Christi-
 anorum in Hispania, Lusitania, Anglia, Germania-
 que Equitum, sic ille ordo Sancti Michaelis impri-
 mis in virtutis sit ad amplificandam fidem Catholicã sta- *Præfatio*
 tumque sanctæ matris Ecclesiæ, & prosperitatẽ Reipub Gal- *instituti-*
 licanz: cum referatur ad gloriam & laudẽ Dei ad honorem *nis ordinis.*
 gloriosa virginis Mariæ & S. Michaelis, cum interea pro- *Hæresis*
 pter quæ aliquis etiam si iam olim Eques creatus & *prima cau-*
 clarissimis in bello facinoribus illum honorem pro- *sa nobilitas*
 meritus ab eo tamẽ ordine denicitur, principem lo- *quemuis*
 cū tenet, si sit reus hæresis vel erroris alicuius contra fidem *nobilitate*
 Catholicam, vel si propterea penã aliquam publicam susti- *primandæ.*
 nuerit: secundum deinceps, si contra regem suũ cri- *Art. 15.*
 men læsæ maiestatis cõmiserit: & denique si ex præ-
 lio aliquo turpiter & ignominiosè profugerit: quẽ-
 admodum poterit vel Calvinista rex hanc nobilita-
 tẽ dare, cuius ipse nulla ratione est capax, vel Cal-
 uinista miles eam recipere, qui eius quod præcipuè
 in dignitate illa attenditur nullum habet specimen
 aut vestigiũ? Et quid veteris ordinis instituta vrgeo
 contra eum, qui nec nouitj istius à charissimo suo
 Henrico Valesio, in ipsius & suorum Calvinistarũ gra-
 tiã fortassis inuẽti potest esse particeps, nisi mirabili *Naturæ*
 ter & planè proditiosè ordinis eius primas & leges *non potest*
 & præceptiones inuerterit. Ad eũ enim nemo nisi *esse parts-*
 Catholicus potest assumi, nemo quinõ sanctissimo iu- *iceps Ord-*
 re iurãdo promittit se perpetuò & viuere & mori velle in *nis S. Spi-*
 religione & fide Catholica, nec vnquã discedere ab vnitatẽ *ritus.*
 sanctæ matris Ecclesiæ Catholicæ Apostolicæ Romanæ, cuius *Hist. Fran-*
 isti Calviniani vt ipsius quoque Spiritus sancti qui *coise de M.*
Fig. lib. 4.
cap. 13.

ea in

Præfatio
instituti-
nis ordinis.

Hæresis
prima cau-
sa nobilitas
quemuis
nobilitate
primandæ.
Art. 15.

Naturæ
non potest
esse parts-
iceps Ord-
nis S. Spi-
ritus.

Hist. Fran-
coise de M.
Fig. lib. 4.
cap. 13.

Ioan. 16. ea in omnem veritatem dirigit, hostes sunt immortales
 ideoque nec Navarra us ipse nec eius satellites huius
 ordinem ullo modo suscipere possunt. Et qualis
 le rex Christianus erit, qui nec Eques Christiani
 esse potest? Et quid illi relinquitur nisi ut eum Ecclē-
 sijs, & monasterijs, & religione veteri, veteribusque
 Gallia regibus, has etiam Equitum dignitates de-
 struat, & novas excogitet, per quas contra Spiritum
 sanctum, contra CHRISTVM, contra beatam
 Virginem, cōtra Archangelum Michaëlem & reli-
 gionem Catholicam, iuramentis & Canonibus
 lenatu Calviniano fingendis obligentur! Quod
 quid iste Princeps iam olim in tertia generali revo-
 lutione paulò ante cladem Mongunturanam incho-
 uit, cum allectos in adulterinum quendam militum
 Equestris ordinē certos nobiles Germanos & Gal-
 los, partim Lutheranos, partim Calvinistas (de reli-
 gione enim modò ne Catholici essent nihil labora-
 batur) ad aeternum cum rege & populo Gallicano
 bellum gerendum deuinxit, nisi eas quas ipsi vole-
 bant pacis conditiones à rege extorquerent. Et qui-
 lem (bone Deus) non regem, sed laruam & idolum
 imò portentum & prodigium regis habitura est
 Gallia, si talem aliquando (quo ego cum nomine
 appellem?) in solio sanctissimorum olim Gallia re-
 gum considerare patiatur, qui nouo profusò modo
 cōtra omnes hactenus reges atque imperatores do-
 minabitur, qui illis omnibus & singulis contrarias
 leges statuet, qui extirpabit quod illi plantarunt, et
 uellet quod illi seuerunt, damnabit ad inferos quos
 illi suspexerunt ut sanctos, Catholicam fidem Ec-
 clesiamque omnibus modis destruere molietur, pro
 qua defendenda illi vitam & sanguinem suum pro-
 fundere duxerunt gloriosissimum, aeternaq. à Deo
 mercede coronandum! Hæc omnia facturum Na-
 uarram,

*Comment.
 de statu ve-
 lig. sub Ca-
 vol. IX. lib.*

9 fo. 263.

*Nouus or-
 do equitū à
 Navarrao
 institutus.*

uararum, & hæresis quam profitetur natura, & sa-
 tellitum eius quibus stipatus incedit improbitas, &
 Ministrorum qui eius auribus continuo talia insu-
 rrant impudens immanitas, & ipsius ætas à pri-
 mis cunabulis, in talibus flagitijs enutrita, & perpe-
 tua tot annorum experientia euidentissimè confir-
 mant. Quare cum principem illum tot eius con-
 tra repub. Gallicanam suscepta facinora impia & ^{Nauarr.}
 proditoria, conuincant Corona Gallica esse indi- ^{nullo modo}
 gnissimum, etiamsi aliàs fidem Christianam & Ca- ^{idoneus ad}
 tholicam religiosissimè coleret; quò deinde tot eius ^{regnum}
 contra Ecclesiam perpetrata sacrilegia, tot ab eo & ^{Gallicanè,}
 eius *Fidelibus* Calvinistis disseminatæ & contra
 Deum & Christum opiniones, non tam hæreticæ
 quàm Apostaticæ, Turcicæ, Tartaricæ, & profus
 Satanicæ demonstrant eum esse in Gallijs aliquo ho-
 nore infinitè indigniorem, etiamsi pro Gallicanæ
 reipub. salute & dignitate contra hostes eius in mil-
 le discrimina vitam caputque suum inieisset: iste
 autem nec sani aliquid credit in fide, nec fortiter a-
 liquid gessit pro republica, sed innumerabilib. fla-
 gitijs, & suam particularem Galliæ regionem, & to-
 tum Christianum orbem, & in primis Ecclesiã Ca- ^{Daniel. 2.}
 tholicam ita offendit vt non aliter quàm illa Danie-
 lis statua, ex luto, ferro, ære, diuersisque metallorum
 generibus, sic iste sacrilegiorum, & periuriorum, &
 proditorum, & hæresum, & blasphemiarum im-
 portunitate videatur esse concretus; quàm mon-
 strosus est de eo ad regnum Gallicanum attollèdo
 cogitare, qui si regis personam veteribus omnium
 imperatorum & regum moribus definiamus, ad re-
 gium locum non magis est idoneus quam bos ad
 lyram, aut simia ad purpuram! vel (iuxta Saluatoris
 nostri dictum) quàm vt *Camelus per foramen acus in-* ^{Matt. 19.}
grediatur. Eò enim ne pertranseat non magis came- ^{24.}
 lum

lum impedit sua granditas, quàm istum ne alijs re-
 gendis præficiatur, prohibet scelerum quæ per
 vel suos commisit sine numero horrenda dicitur
 quàm (inquam) abominandum est illi iuris publici
 legumque custodiam committere, omniumque
 regno amplissimo Christianorum vitam in eius po-
 testatē tradere, qui omnes leges iuraque sua liberta-
 te Evangelica cōculcauit, & cui iura quæcūque ve-
 vnus horæ vsuram ad viuendum negarent si in
 causa eius decideretur! Si enim ius naturale, vel ci-
 uile, vel Ecclesiasticum, vel diuinum valeret: si ve-
 ius quod apud Turcas ex praua veritatis Christianæ
 emulacione in vsu est, vel quo olim respub. Iudeorū
 Dei iussu regebatur, vel quo Christianæ respub.
 iuxta Christi legem, spiritus Sancti afflatū, & Apo-
 stolorum Patrumque omnium doctrinam temper-
 rantur, in Gallia vigeret (nam & Alcoranus leges
 eius desertores, & lex Mosāica, legis eius transgre-
 sores; vel etiam summi sacerdotis imperio rebelles
 præsentē morte mulctauit; idemque contra hæreticos
 archas & Apostatas in omnibus Christianis regnis
 iuxta Euangelij regulam & plurimarum synodorum
 canones, inueterato multorū sæculorū vsu receptus
 est) Nauarræus nec aërem quidem Gallicanum impu-
 rare sineretur. Quemadmodum igitur sine summo
 scelere regnum ei ominabimur, cui nulla æquitate,
 nullo iure vita conceditur? Quàm absurde
 gubernationem magnæ instructæque classis alle-
 gnabimus, cui leges in vnâ triremi nec vilissimum
 vel inter remiges locum permittunt, sed obtorto
 collo abripiendum, & in profundum mare cen-
 sent esse præcipiendū! Quæ cogitans pōderansque
 fortissima & Christianissima quondam Gallorum
 natio, tandem aliquando desinat ambigere & vacilla-
 rare animo, quasi ad depellendum à ceruicibus suis
 gladium

*Omnia 10-
 20 orbe us-
 ra prohibet
 Nauarræus
 à regno
 Gallia.*

Deuter.

13. & 17.

*Ad Gallos,
 ne dispuet
 de Nauarr.
 rege ad-
 mittendo.*

gladium prædonis magna aliqua deliberatione opus esset. Præscindant & reiciant inanes formidines, & si vel vitæ corporis vel animæ, si vel honori suo vel maiorum suorum, si vel particulari Gallia commodo, vel generali reipub. Christianæ bono consultum cupiant, si se vel homines Christianos, vel omnino homines esse meminerunt, firmiter apud se constituant, tale reipub. flagellum, nunquã ad reipub. gubernacula esse admittendum. Humanum enim est imminètia capiti suo pericula depellere, & civium est reipub. ingruentia mala omni diligentia auertere, & Christianum est scire quod Apostolus docet, à modico fermento totam massam infici, hæresisque inueteratam velut gangrænam aut cancrum esse incurabilem, & ad sanorum membrorum ineuitabilem perniciem serpere. Cùm ergo Nauarreus & vobis particulatim mortem, & reipub. toti vastitatem machinetur, imò vtrūque aperte comminatus sit, cùm profiteatur velle se cancro illo pestilentissimo Atheismi Calviniani patriam vestram inficere, si homines estis, capita & latera vestra à sicarijs ea petentibus defendite; si Galli estis, hostem qui ad eò aperte atque hostiliter Gallicanis ciuitatibus denuntiauit spolia & incendia procul à Gallia finibus repellite; si Christiani estis, fidem vestram in qua sempiterna vel vita vel damnatio animarum & corporum vestrorum cõtinetur, ab omni hæresis cuiuscunque & imprimis Satanismi illius Calviniani contagio puram seruate. Respub. vestra fuit hætenus perpetuò, & est hodierno die, quamquam nonnihil ab istis locustis deformata, est tamè quoad maiorem eius partem reipub. Christianæ per orbem terrarum diffusæ membrum pulcherrimum. Quantum ergo & vobis ipsis dedecus & reipub. Christianæ vulnus inflicтури estis, si membrum hoc à

1. Co. 5. 6.

*In synodo
Montalbana
nensi anno
1554.*

hoc à reliquo corpore auulsum, contraria quam reliquum corpus vniuersum fide, contrarijs legibus contrario rege, contraria anima & spiritu gubernari patiamini! Vos ipsi nullo modo laturi estis, vrbs aliqua in media Gallia, vt Aurelianensis, Pictauiensis ad regis Hispani arbitrium cõtra Gallicanos mores & leges administretur. Et ferre potestis Galliam reipub. Christianæ tanquam cor & medullitullium à Calvinista gubernari, qui Catholicæ Ecclesiæ ruinam multò ardentius desiderat, quam aliquis vnquam vel Hispanus, vel Anglus, vel Germanus licet ambitiosissimus ad dominatum alius in Gallia ciuitatis aspirauit?

6. Proponite vobis ob oculos veterum principum Christianorum qui reipub. Christianas suis sanctissimis legibus primi formarunt, singularem sapientiam, qui quâ & diuina gratia qua erant mirifice illustrati, & humana perspicacitate qua supra vulgarem aliorum mediocritatem plurimum eminebant, hæresis ingenium indolentemque perspicerent, si que legibus eam reipub. Christianæ perpetuitatem stabilire vellent, quam Christus in Euangelio promiserat; hoc vnum imprimis cauetunt vt hæretici ab omni munere publico magno vel minimo longissimè repellerentur, Sic enim Theodosius, Honorius, & Arcadius, Christiana & valde laudabili celeritate contra Manichæos & Donatistas, qui suo tempore Calvinistis & quoad fidem & quoad operam simillimi grassabantur decreuerunt: *Huic hominum generi nihil ex moribus, nihil ex legibus commune sit. primum quidem hæresim eorum volumus esse publicam criminem, quia quod in religionem diuinam committitur, in omnium fertur iniuriam, quos bonorum etiam publicatione prosequimur. ipsos quoque volumus amoueri ab omni liberalitate & successione quolibet titulo veniente. Præterea non*

Leges ciuiles Imperatorum prohibent Nauarra, ab omni publico munere

Cod. li. 1. tit. 5. de her. c. Manichæos, i.

Hæreticus

donandi, non emendi, nō vendēdi, non postremo cōtrahendi
 cuiquam conuictō reliquimus facultatem. In mortem quo-
 que inquisitio extendatur. Nam si in criminibus Maiestatis
 laesa licet memoriam accusare defuncti, meritō & hic de-
 bet subire iudicium. Ergo & scriptura illius irrita sit siue
 testamento, siue codicillo, siue epistola, siue quolibet alio ge-
 nere reliquerit voluntatem, qui moriens Manichaeus
 (Caluinista) fuisse conuincitur. Sed nec filios heredes eis
 existere permitimus nisi à paterna prauitate discesserint.
 Seruos insuper extra noxam esse volumus, si dominum sa-
 crilegum euntē ad Ecclesiam Catholicam transferint Sic
 illi haec autem lex eodem in loco, non solum ad ali-
 os haereticos vniuersē, sed etiam ad eorum fauto-
 res imperiali iudicio atque autoritate extenditur. *Ibidem aa.*
 Sic enim sequitur, Credentes praeterea, receptatores, & *Credentes.*
 fautores haereticorum damnamus. firmiter statuētes vt post-
 quam quilibet talium fuerit excommunicatione notatus, si
 satis facere contempserit infra annum, ex tunc ipso iure sit
 infamis, nec ad publica officia, seu consilia, vel ad eligendū
 aliquos adhibeatur, neque ad testimonium admittatur, sic
 etiam intestabilis, vt nec testandi liberam habeat faculta-
 tem, nec ad hereditatis successione[m] accedat. Quod si forte
 Iudex extiterit, eius sententia nullam obtineat firmitatē,
 nec causa aliqua ad eius audientiam perferantur. Si aduo-
 catus, eius patrocinium nullatenus admittatur si tabellio, in-
 strumenta per ipsum confecta nullius penitus momenti cen-
 seantur. Quod autem de liberorum successione pri-
 ores Imperatores paucis perstrinxerant, id Iustinia- *Ibid. co-*
 nus postea fusius hoc modo explicauit. Sancimus *gnouimus.*
 vt in his casibus, in quibus alter tantum, vel vterque parens
 orthodoxae religionis non est, hi tantummodo liberi ad eo-
 rum successione[m] siue ex testamento siue ab intestato vo-
 centur, & donationes siue aliae liberalitates his accedere
 possint, qui orthodoxorum venerabili sunt nomine decorati.
 Ceteri liberi eorum qui paternam vel maternam impiam

*Navarr.
ab omni
heredita-
ria succes-
sione ex-
clusus.*

affectionem sequuti sunt, ab omni beneficio sint repellendi. Liberi autem orthodoxis non existentibus, ad agnationem vel cognationem eorum (orthodoxas tantum) eadem res successiones perveniunt. Hæc ille Firmissime non tantum persuasum erat istis prudentissimis monarchis hæreticorum moribus civilem Christianorum vitam, non aliter quam serpentis alicuius pestiferi halitu vicinum aërem corrumpi, ut tum demum beatissime cum populis sibi subditis agi scirent, cum nullus inter eos hæreticus aliquid aut emeret, aut venderet, aut contraheret, aut donaret, nec legare posset moribundus, nec ab eius testamento aliquid percipere superstes hæres ut ita cum ipso mortuo eius quoque damnata memoria (quod ad fieri posset) ex hominum mentibus tollerent. Atqui o terque quaterque miserandum Galliarum regnum, si quando ei præfuerit rex talis, qui in hæc antiquissima Christiani populi iura, nec emere nec vendere, nec abiectam aliquod vel tabellarum officium in repub. exercere poterit. O insignem turpissimam reipublicæ maculam, si quando princeps eius ipso iure erit infamis & instabilis! quisquis is qui legum ferendarum caput & fons esse debet, prorsus exlex vetustissimo Christianorum iure discernitur, qui nec ad testimonium dicendum admitti potest, & cuius iudicis sententia illo ipso Christiano iure, nullum obtinet firmitatem. Nec est quod fideles ministri pro illo suo rege fidelium protektionem cavillentur se non esse hæreticos sed Evangelicis, ideoque has Imperatorum leges ipsos neutiquam attingere. illi enim principes satis providè talibus nugis occurrunt. & cum has ineptissimas nominationes latuas suis legibus eripiunt, sanciantque sectarios quoscunque, non Christianos, aut etiam Evangelicos, sed Arianos, Lutheranos, Calvinistas ab eo quem

*Navarr.
qualis rex
iuxta leges
Imperatorum.*

*Legibus
Imperatorum
Navarr. hære-
ticus de-
claratur.*

ad horem suæ hæresis sectantur nominari, qui mos Suprà fol. 175.
 omnibus temporibus in Ecclesia Christiana inole-
 uit: & cum præterea Gratianus, Valentinianus, &
 Theodosius interpretandi gratia addunt, hæretico-
 rum autem vocabulo continentur, & latis aduersus eos Cod. lib. 1.
Tit. 5. ca.
Omnes.
 sanctionibus succumbere debent, qui vel leui argumento a
 iudicio Catholicæ religionis & tramite detecti fuerint de-
 uiare. Isti ergo qui non leuiter à Catholica religi-
 one defectunt, sed manifesta Apostasia Catholi-
 cam religionem & Ecclesiam in omnibus ferè ca-
 pitibus deserunt, qui Ecclesiam primitiuam Sata-
 nica planè superbia impugnant, qui generalibus ca-
 tholicorum Concilijs, & sanctissimorum patrum
 choro vnum Ministellum & sicarium Geneuensium
 anteponunt, isti hæritici dicendi non sunt sed
 Christiani: ergo nec Iudas Christi proditor, apostata,
 sed Christi Apostolus atque amicus, & Lucia-
 nus cum Simone Mago vocentur *Euangelici*, qui in
 multò certè paucioribus quàm isti Calvinistæ fue-
 runt hæretici. Quòd si Iudas sit apostata, certè &
Caluinistæ omnes sunt hæretici, & proinde *hæreticus est*
Naurreus: ex quo fit vt sit ipso iure *infamis & iusta-*
bilis, cui adiunctum est deinde, vt nec ille nec aliquis
 alius hæreticæ Calvinistarum communionis, vel
 iudex, vel aduocatus, vel tabellio in regno Gallica-
 no effici possit, si iure, si lege, si ratione cum eis aga-
 tur. Et tum ecquis ita stupidus est vt eum regè Gal-
 lorum eligi posse arbitretur, qui infimi ministri of-
 ficiu in Gallia non possit exequi?

Quòd si quis Ecclesiasticam vocem audite desi-
 derat, & cum Imperatorio iure & sententia, Ponti-
 ficale item ius iudiciuque coniungi postulat no-
 uerit is Ecclesiæ nõ minus quam Imperij principes
 semper in hoc conspirasse, semperque de hæreticis
 tanquam de maximè perniciosis Christianismi
 Ff 2 hostibus

*Leges Ec-
clesiasticæ
Naurreus
arcent à
regno Gal-
licæ.*

hostibus ex Christiana repub. exterminandis diligentissime elaborasse, ideoque nihilo minori quam imperatores & vehementia & solitudine, cum le-

nores officiaque hæreticis quibuscumque intercedere. Alij enim superiorum Pontificum documenta sequentes, statuunt ne hæretici, credentes illis, receptatores, sensores, & fautores eorum, ipsorumque filij, usque ad eandam generationem ad aliquod beneficium Ecclesie cum seu publicum officium admittantur: quod si fecerint, sit irritum & inane. Alij hæreticos bonis rebus evertendos esse decernunt, sui que decernunt rationem firmam ex iure civili, & ex theologia que sanctiori afferunt. Nam cum propter multa peccata, latrocinia, raptus, incestus, qui ea flagit ad miserunt rerum suarum proprietate, ipso iure priventur

seco earum proprietates acquiratur; bona (inquiant illi) hæreticorum qui grauius, horribilius, ac detestabilibus prædicti delinquant, ipso iure, de fratrum nostrorum beneficio decernimus esse confiscata, adeo ut nec ad filios ipsius Catholici fuerint eorum bona transeant.

enim secundum legitimas sanctiones rei lese maiestatis capite bona confiscentur, eorum filijs vita soluta ex misericordia conseruata; quanto magis qui aberrant in fide, verum Dei filium Iesum Christum offendunt, a ipse nostro quod est Christus, Ecclesiastica debent discipline præscindi, & bonis temporalibus spoliari; cum longè grauius eternam quam temporalem ledere maiestatem

Alij iuri diuino & Euangelij Christi regulis inuentes, ostendunt obedientiam subditorum eorum hæresi non posse cõsistere, sed illam ab ista ratione contrariam à contrario, ut frigus à calore, ut lux à tenebris expelli. Cum enim Christus Christianam Ecclesiam rebellem non aliter quam Ethnicam & Paganam abominari suis præcipit, cum Apostolus eius consortio longissime fugiendum, nec autem

rendit

Secutus decret. lib. 5. tit. 2. ca. Statutum & ca. Quibuscumque.

Hæresis omnium peccatorum maximè. Ibid. c. 19. Cum secundum. Decret. Gro. lib. 5. tit. 2. c. 10. Vergutes.

Christiani non tenentur obedire principibus hæreticis.

Matt. 18. 17.

endum monent, quemadmodum ei possumus ser-
uire, famulari, obedire, eius nutu bellum cum Chri-
stianis gerere, pacem facere, ad eius præscriptum
Christianos vincire, liberare, iudicare, ciuitates &
prouincias regere, quem vt Ethnicum & publica-
num iubemur declinare, quem nec alloqui possumus,
nec salutare! Quare stabili fundamento literarum
sacrarum insitit canon iste Pontificis Cõcilij
que Romani: Nos sanctorum prædecessorum nostrorum
statuta tenentes, eos qui excommunicatis fidelitate aut sa-
cramento constricti sunt, Apostolica auctoritate à iuramen-
to absoluiamus, & ne fidelitatem obseruent omnibus modis
prohibemus, quousque ipsi excommunicati ad satisfactio-
nem veniant. Cuius sententiæ ratio ab alio an-
tiquiore Pontifice ad hunc modum redditur. Eg-
ramsi tales subditi sacramentum iurandi prætenderint,
moneantur tamen oportere Deo magis seruire quam ho-
minibus, fidelitatem enim quam Christiano principi iur-
runt, Deo eiusque sancus aduersanti & eorum præcepta
calcanti, nulla tenentur auctoritate persoluere.

*Tit. 3. 10.
2. Ioan. 10.
10.*

*Decret. 2.
par. causa
5. questio.
6. cap. Nos*

*Ibidem ca.
iuratos.*

*Omnia Ec-
clesia Con-
cilia repel-
lunt Na-
uarr. 2. re-
gno.*

Quod si ex Cõcilijs vel generalibus vel prouinci-
alibus excerpere velim quæ huic rei inferunt, quæ
hereticos ab aliquo officio inter Christianos gerendo
repellunt, facile esset vel ex illis solis fortissima cõtra
Caluinitas aciem instruere, quando vix vnũ est à
primo Hierosolimitano, vsque ad postremum Tri-
dentinum, quod non perspicuè hanc veritatem do-
cuerit. In eo enim quod singula excommunic-
arunt hæreticos in vno aliquo capite à fide Catho-
lica aberrantes, in eo quod anathema illis dicunt, in
eo quod commercia fidelium cum illis prohibent,
in his omnibus eos ad officia aliqua reipub. assumi
non posse euidenter concludunt. Imò non solum
cum directè hæreticos execrantur quod semper &
vbique faciunt, sed etiã quoties Paganos vel Iudæos,

ad præfecturas in ciuitatibus Christianis eligi
 posse decernunt, toties hæreticos ab eisdem præ-
 cturis abiudicant, quos constanti sententia per-
 tuò duxerunt Iudæis & Gentibus quoad multa
 res, quoad plurima nequiores. Vnde Christiani

Concil. To-
 leran. 4.
 an. 64.

scopi qui in antiquis Concilijs constituunt, ut
*officia publica nullatenus appetant, quia sub hac occasione
 Christianis iniuriam faciunt, ideoque iudices pronuntiant
 cum sacerdotibus officia publica eos agere non permissa
 si quis autem hoc permiserit, velut in sacrilegum excommu-
 nicatio proferatur, & is qui officium fraudulenter obtinet*

Ibidem.

publicis cædibus deputetur: cum sanciant Iudæos
 posse habere seruos Christianos, quia nefas est ut membra
 Christi seruiant ministris Antichristi: & Hispania
 in magna regni sui synodo ante annos nongent.
 cum fatetur à maioribus suis regibus & episcopis
 se omnesque successores suos reges sub perpetua maledic-
 tionis censura obstringi, quicumque eorum mancipium Chri-
 stianum Iudæo seruire vel famulari permiserit, isti omnes
 hoc ipso, quid nobis faciendum sit vbi de hæreticis
 agitur præclare admonent. Et si hodierno die viderent
 rent, hæresisque Calvinianæ horribilem impetum,
 tem, & furorem viderent, multo maiori feruore
 zelo Gallicarum prouinciarum rectoribus & sacerdotibus
 denunciarent, ut Calvinistam publicum aliquem
 officium genere nullatenus permetterent. Quod si quis
 conueneret, & tale quid fieri dissimulando pateretur,
 eum tanquam sacrilegum excommunicationem proferrent,
 & hæreticum illum iniuste officio potestatis
 publicis cædibus deputarent. Quique prohibuerit Chri-
 stianum seruire Iudæo, multo magis prohiberent Chri-
 stianum seruire Calvinistæ, quia nefas est ut membra Chri-
 sti seruiant Antichristo. Denique ij qui vel ipsos reges
 Gallorum sub perpetua maledictionis censura ponerent,
 quis eorum Christianū Calvinistæ famulari permitterent
 quanto

quanto magis nobiles, episcopos & priuatos Gallos execrarentur si vniuersam ciuitatem ei subijcerent, omniū autē maximē si amplissimū regnū eius seruili & intolerabili iugo māciparent. Hæreticum enim quā Iudeū, Christianis & religioni Christianæ hostē esse capitaliorem, & patres perpetuō senserunt, & nos superius abunde confirmamus. Ergo summa & suprema, quæ cogitari possunt in orbe Christiano iudicum tribunalia, Ecclesiæ, Imperatoris, Pontificis, Episcoporum Concilia, tota denique Theologia Christiana Nauarræum & Calvinistam quemcunque à quacunque successione in repub, Christiana reijcit. Apud infideles, apud Ethnicos, apud Canibales aut Calecutios, vbi Christi nomen ignoratur, vbi Ecclesia sordet, vbi Ecclesiæ disciplina nulla est, vbi sola consideratio sanguinis (quem è nobilissimo & gloriosissimo, vt pote S. Ludouici, à quo manauit, diuinis virtutibus sanctificato, isti suis hæresibus sordidissimum & inquinatissimū reddiderūt) aliquid fortasse possunt prætere. At apud Christianos vbi primo loco ad Christi fidem respicimus, deinde ad Ecclesiæ canones & Christianæ reipub. generalem disciplinam oculos intendimus, & tum cum illis singularū prouinciarum particularia statuta & successiones cōponere edocemur, hic prioribus illis quæ grandissima sunt postrema quæ illorū comparatione minuta sunt modificantur. & vbi Christus & Ecclesia Catholica priuatis alicuius regni iuribus offenditur, ibi nisi Dei ultionē æternæque gehennæ pœnas nobis consciscere velimus, proterendæ sunt municipales cōsuetudines, vt Dei gloriæ & totius corporis Catholici salutē prouideatur, nō aliter quā de brachio adurēdo vel incidēdo vel etiā abscindendo, non multū hæremus, cum ita totius corporis sanitas & conseruatio requirit.

Supra fol.
112. & 10.
capite 4.
& 5.

S. Ludouic.
sanguis
in Nauarræo
corruptissimus.

Nunquid enim si regis Galliarum vel Hispaniarum filius vnicus, verbi gratia Henricus aliquis (sic enim appellemus, quoniam & Henricum Condemum principem vt pro impetrandis ad Euangelium defendendum auxilijs Turcicis, Turcicæ tyrannicæ submitteret ministri hortati sunt) in Turciam vel militum comparandorum vel rerum visendarum gratia profectus, illic à ministris Turcicis seductus Christianismum abiuraret, & Alcorano fide datæ pro Henrico Mahometus vocatus circumcisionem acciperet, & postea morte paterna & moribus patriæ regnum Hispaniarum vel Galliarum ad eum deuolueretur, ecquis Gallus, ecquis Hispanus Alcoranizat, vt huic non iam Christiano sed Mahometano quia sanguinis iure proximo regnum paternum tradendum sentiat? Non opinior. Quis ita? quia sanguinis dignitati fides Christiana est preseruanda, & illam ingenitam sanguinis claritatem ista Apostasia & Mahometana infidelitas ita turbauit, vt alius planè effectus sit, non aliter quam quis generosum vinum infuso aconito destruat, & deinceps non vinum sed venenum sit appellandum. Eadem ergo ratione hæretici de suo Calvinismo & Calvinista, iudicent & vel negent Calvinismum esse Turcismo deteriorem (quod supra breuiter ostendimus, & cum volent, vel fortasse priusquam volent, clarissimis argumentis vberimè comprobabitur) vel concedant Calvinistæ propter sanguinem nihil iuris illic posse suppetere, vbi Mahometista propter eundem sanguinem nihil sibi iuris potest arrogare.

Caluinismus deterior Turcismo.

7.

Obiectio.

Sed pronocabunt vt suspicor Calviniani ministri iuxta suum solenne ab hominibus ad Deum, à scriptis Imperatorum & Pontificum ad literas sacras, de quibus tâquã securo portu & asylo suo solent

trium,

triumphare. Neque (vt ipsis cachinnari in more est) minores istos Deos multum formidabunt, modo Deum Opt. Max. habeant fautorem. Quasi verò credibile sit istos Stygiæ veneris ministros, istos in fœdis libidinibus volutantes Sardanapalos Bezas & Caluinos, alius in diuina mysteria penetrare, quàm optimos, optimisque consularijs instructos Imperatores, quàm Episcoporum copiosos & diuinos cœtus, quàm Catholicæ Ecclesiæ summos præfides, quibus Christus ipse perpetuâ Spiritus sancti præsentiam & aspirationem in omnibus cõtrouersijs & difficultatibus certo promisit. Sed quoniam ab hæretico modestiam & humilitatem requirere, perinde est ac si è pumice expectes aquam, cum hoc ipsum vt maiores suos superbè despiciant, hæreticis quatenus hæretici sunt innatum sit & insitum, non aliter quàm rebus terrestribus grauitas, aëreïs leuitas: omniumque hæreticorũ, nostra præsertim tempestate hic communis morbus est, vt repudiatis patribus solas scripturas quarum sunt imperitissimi gloriose venditent, paucis hæc Pontificum, Episcoporum, & Imperatorum iudicia probemus cum diuina auctoritate vel maximè congruere. Recolligamus ergo, quibus nominibus Spiritus S. Christianos & Ecclesiam Christianorum describit, & tum consideremus, quales idem Spiritus S. hæreticos cuiuscumque generis depingat, atque ita deinceps æstimemus quam probè hæretici Christianis principes imponantur. Christus ipse Ecclesiæ suæ author & fundator, eam vocat regnum suum, regnum Dei, regnum celorum, ciuitatem supra montem positam, agrum in quo ipse bonum semen seminauit, thesaurũ pretiosum, plantationem patris cœlestis, vineam Domini, cœtũ suarum ouium: & Christianos, filios Dei, natos ex Deo, filios lucis. Apostoli qui Ecclesiæ extruendæ operi per Christũ

Respons.

Ioan. 14.
16.
Matth. 28Ecclesia
Catholica
& Catholici
ei quibus
nominibus
in scriptura
appellatur.
Matth. 4. 23.
17.
Matth. 13
31. 32.
Ibid. 3. 2.
Ibid. 5. 14.
Ibid. ca. 13
14. 34.
Ibid. ca. 15
13.

Ff 5. ccepto

Ibid. c. 20. cœpto successerunt, eamque per oēs mūdī regim
41. propagarunt, vocāt eam gregē Christi, multitudinē
Ioan. 10. 7. dentium, domū spirituale, sacerdotiū regale & sanctū
Ioan. 1. 12. sanctā, populū acquisitionis, populū Dei qui ex tenebris
13. Luc. 16. 2. mirabile lumen vocatus est, tēplū Dei & spiritus sanctū
2. t aculū Dei, Domū Dei, Ecclesiā Dei viuentis, columnā &
Ioā. 12. 37. mamentū veritatis, corpus Christi, celestē Ierusalē, ciuitatē
Act. 20. sanctā, ciuitatē Dei viuentis, vxorē agnī, spōsam Christi
Act. 4. 32. ginem castā. Idem quōque Apostoli Christianos
& 5. 14. pellant filios Dei & lucis, filios promissionis & libera
1. Petri 2. ex Deo, sanctos, à Deo sanctificatos, reges et sacerdotes
5. 9. fideles, heredes Dei, & cohæredes Christi. Talis fidelit
1. Cor. 3. 16 credentium, & filiorū Dei Ecclesia, à Christo sup
2. Cor. 6. petram firmissimā ædificata, ad quā euertendā
1. 8. & 5. portæ & potestates inferorū, etiali omnibus vim
23. cōniterentur nihil tamē efficerēt, à Christo &
1. Timoth. stolis in oēs terras diffusa est, & per successiones
3. 15. rissimas Episcoporū ad hunc vsque diem cōtinu
Ephe. 1. 23 Ut autē Christus ipse in mūdo existens suū hab
& 5. 23. aduersariū Satanam, & Apostoli Iudeos & Simo
Heb. 12. Magos, sic Ecclesia habet hostem infidelīū Syna
22. gam, eorū maximē, non qui apertis armis Eccle
Apoc. 21. inuadūt & fidem labefaciūt, vt Pagani, Iudæi, &
9. cæ; sed qui fucato nomine Ecclesiæ & Christiano
Apoc. 19. se ipsos obtegūt, qui nomen Christianorū profan
7. tur, cum tamen re ipsa sint hostes eius infestissim
Gal. 3. 25. Hos autem qui communi nomine *hæretici*, nomi
Galat. 4. ab ipsis Apostolis imposito vocantur, quemadmo
2. 3. 1. 1. dum Christus & Apostoli describunt? Attendat
Ioan. 3. 9. quit Saluator, à falsis prophetis, qui veniunt ad vor
& 5. 1. stumentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces: &
Ioan. 3. 3. cibus eorum cognoscetis eos. sunt alieni & contrarij
Heb. 10. ris pastoribus. sunt fures & latrones qui idcirco
10. 14. niunt vt mactēt & perdant, sunt hedi quia libidini
1. Pet. 2. 3 buntur à
Apoc. 16. supra modū dediti, sunt pseudochristi & pseudo

qui Christianā & prophetica doctrinā simulabunt, *Christo & Apostolu.*
 quā tamē spurcissime corrupēt. *In agro dñi dū pater-*
 familias & coloni dormiunt *superseminant* diabolo *15.*
 instigante *Xizania.* Apostoli autē, ut veræ Ecclesiæ sa- *Mat. 7.*
 torē & authorē prædicant Christū, ita huius synago- *Ioan. 10. 1.*
 gæ architectū ponunt, *draconē, diabolu, & Satanā* quā *5. 10.*
 lub specie *meretricis Babilonica* sola terrena & volupta *Mat. 24.*
 ria cōsectantis depingunt, in qua *versari & habitare* *25.*
omnes demones & spiritus immundos aiūt, quia nihil est *May. 13.*
 eo grege turpius, nihil inquinatius, ut etiā de suis li- *22.*
 bidinib. contra aliorū hominū naturā gloriari non *Mat. 13.*
 erubescat. Huius autē meretricis asseclas appellāt ho- *25.*
 mines hereticos, canes, bestias, antichristos, seductores, ope- *Apo. c. 12*
 rarios dolosos, ministros diaboli, filios infidelitatis, & tenebra- *& 13.*
 rū, quanquā se conantur transformare in angelos lucis: *Apo. c. 17*
inimicos crucis Christi, seruos ventris, cupientes videri legis *3. & 18. 2*
doctores, sed non intelligentes quæ loquūtur nec de quib. as- *& 13.*
firmant, naufragos circa fidem nō manētes in doctrina quā *Tit. 1. 3 d.*
acceperūt, superbos nihil scientes, filios diaboli, vasa ira, vasa *Phil. 3. 2.*
ignominia sibi ipsis coaceruantes doctores iuxta concupiscē- *2. Pet. 2.*
tiās suas, habentes cauteriatas conscientias, aberrantes a fi- *21.*
de, attendentes spiritibus erroris & doctrinis demoniorū, ho- *Tit. 1. 12.*
mines se ipsos amātes, cupidos, elatos, superbos, blasphemus, *1. Ioan. 2.*
parentibus non obediētes, ingratos, scelestos, sine pace, incō- *22. & 4. 3*
tinētes proditores, tumidos, voluptatum amatores potius *2. Ioan. 7.*
quā Dei, habentes speciem pietatis sed virtutē eius abnegā- *3. Cor. 1. 1.*
tes, corruptos mente, reprobos circa fidē, proficiētes in peius *13. 15.*
errantes & in errorē mittentes factis negantes Deū, infide- *Ephes. 2. 2.*
les & inquinatos & abominabiles & ad omne opus bonū *1. Ioan. 2.*
reprobos, quibus nihil est mundū, velut irrationabilia pecora *5. 9.*
ad corruptionē tendentes, post carnem in concupiscentia im- *Phil. 3. 18*
munditiæ ambulantes, oculos habentes plenos adulteriū domi- *1. Tim. 1.*
nationis & iusti principatus cōtēptores, muta animalia, ar- *7. 19.*
bores infructuosas, bis mortuas, eradicatas, fluctus feri maris *2. Ioan. 9.*
de spumantes suas cōfusiones, sydera errantia quib. procella te- *1. Tim. 6.*
nebrarum *4.*
10.
Rom. 9. 22
1. Tim. 4.
1. 2.
2. Pet. 2.
2. Tim. 3.
1. 28.
2. Timoth.
3. 13.
Tit. 1. 16.
2. Pet. 2.
12. 10. 14.
Juda. 10.
11. 12.

neris nominibus & notis Apostoli describuntur
 Judas 16.

hæreticos quæ etiam si in omnes omnium ætatū
 hæreticos aptè conueniant, tamen in nostræ tem-
 poris Lutheranos & Zuinglianos, sed potissimum
 Calvinistas tam exactè & ad amussim quadrant
 eorum propriè hypotyposim, & imaginè quantè
 artificiosè & ad viuum suis coloribus expressam
 præsentare videantur, vt facile patebit si quis hæ-

Cap. 4. 5.

6.

Euangeliū

Christi cla-

riissimè

excludit

Navarræū

à regno

Gallia.

Apostolicam descriptionem cū eorum Aposto-
 lica fide & operibus, quæ suprà suis locis percurra
 comparare voluerit. Et quæ est vna ferè vocat
 his vniuersis quæ non ostendat absurdissimum
 ut reipub. Christianæ, rex hæreticus imponat
 Vultis in regno Gallia Christianissimo regem
 clamare Navarraū Calvinista? eadē ergo opera
 minibus imperare iubetis *canem*, ratione præ-

Philip. 3.

2. Pet. 2.

Judas in

Epist.

Ioan. 10.

Psal. 79.

14.

bestiam, pecudem rationis expertem, templum Dei
 uentis prostituistis *Satana*, in domum Dei indu-
latronem, qui eam spoliaret, & *furem* qui domellum
 eius mactet, in vineam domini immittis tunc
aprum, qui eam vastet & depascatur. Neq;
 blateret quis hæc esse opprobria & cōtra principum
 contumelias. Nihil enim aliud nec alio modo
 quor quàm loquitur Petrus, quàm loquitur Paulus
 quàm loquitur ipse Saluator noster Christus
 & Spiritus Sanctus. Rursus vrgeo, vultis Christi-
 nissimam Gallia reipub. principi Calviniano
 gendam committere? Ergo cōmittere vultis cal-
 sissimam Christi sponsam, immaculatam virginem

- » turpi prostibulo, infami meretrici Babylonice,
- » lios Dei & lucis ministro diaboli, vasi iræ, filio terro-
- » bratum; fideles infideli, religiosos blasphemos, oves
- » lupo, Christum Antichristo, hæredes Dei & cohæ-
- » des Christi, homini habenti cauteriatam conscien-
- » tiam, reprobo circa fidē, inquinato & abominabili

qui nunc viuens ad inferos damnatus est, cui procel-
 la tenebrarum cum Satana patre eius in aeternum reser-
 uatus est. Nunquid clariorem Dei vocem hoc inter-
 dicētis audire cupitis? At quid clarius, quid vocalius
 sonare potest, quàm hoc quod ad eò spissè & dèse in
 omnibus ferè Euangelij & epistolarum Apostolica-
 rum paginis reperitur, quod ex ipsa hæresis turpitu-
 dine, & Ecclesiæ Catholicæ specie atque splendore,
 ex illius natura viperina huius sanitatem vbi poten-
 tior est sine dubio perimente colligitur. vbi hæc duo
 vt prorsus contraria, tanquam album & nigrum,
 tanquam ignis & aqua, vita & mors, regnum Chri-
 sti & imperium diaboli, oppositis quasi frontibus
 mutuo in se incurrentia definiuntur, vt alterum ne-
 cessario semper de alterius pernicie & interitu, ipso
 naturæ suæ impetu & inclinatione laboret. Quare
 si in clarissimo spiritus sancti iudicio acquiescere
 vultis, audite & parete eius Apostolo denuntianti vo-
 bis in nomine Domini nostri Iesu Christi, vt subtrahatis
 vos ab omni fratre qui se Christianum vocat ambu-
 lante inordinate & non secundum traditionem quam Eccle-
 sia acceperunt ab Apostolis. Audite eundem Apostolum
 acerrimè increpantem Corinthios quòd iudicio con-
 tendere vellent apud infideles; vos autè hæreticum Re-
 gem creado, infidelem eumque Pagano longè infi-
 deliore omnium causarū & controuersiarū vestra-
 rum supremum iudicem constituitis. Audite rursus
 eundem Apostolum hunc peruersissimum errorem
 (si tamen quis ad eò à communi sensu derelictus sit,
 vt Calvinista sibi Catholico regem cooptare velit)
 cum admiratione & stupore refellentem cum præ-
 cipit, nolite iugum ducere cum infidelibus. Quæ enim parti-
 cipatio iustitiæ cum iniquitate? Aut quæ societas lucis ad
 tenebras? Aut quæ conuentio Christi ad Belial? Aut quæ
 pars fidei Christiano cum infideli hæretico? Aut quis
 consensus

2. Thessa. 3

v. 6.

1. Cor. 6. 1.

2. Cor. 6.

14.

Apoc. 12. consensus templo Dei cum idolis? vos autem Christiani
2. templum estis Dei vivi, sicut dicit Deus. hereticis autem
Mat. 12. eodem Deo attestante est habitaculū demoniorum, qui
45. septuplo plures & nequiores spiritus incolūt quam
Supra fol. vllum Paganum. Recordamini saluatoris iubentis
180. suos, vt ab eo qui Ecclesiæ obedire recusat abhorre
17. ant tanquam à Publicano & Ethnico.

Religio Iudæorum si quis omnes eius partes ce
 remonias & sacramenta intueatur, longè multum
Heb. 9. 10. quæ ab excellentia Christianæ religionis aberat. Et
 enim versabatur in quibusdā cibis & potibus, & vari
 baptisimatibus, & iustitijs carnis ad usq; tempus correctio
Ibi. ca. 10. 1. tempus videlicet noui testamenti impositis. Vnde
 nimirum habebat lex futurorū bonorum, non ipsam
 ginem rerum, vt Euangelium. Purgabat exterius car
 nem, non purificabat interius conscientiam, erat
2. Cor. 3. 6. terra, non spiritus, scripta in lapidibus, non in cordibus, erat
7. ministerium mortis & damnationis, non iustitiæ & salutis
 vt fusè declarat Apostolus. Quia tamē diuinitas
Gal. 3. 24 populum illum seruilem in pædagogia quadā con
 tinendum instituta fuerat, quàm enucleatè carere
 ne rex eam vlla ex parte infringeret, & ne vllus
 quando rex admitteretur qui ab eadem religione
 esset alienus? Quum (inquit Deus ad populum suum)

Deut. 17.
15. regem tibi constituerè voles; eum constitues quem domus
 elegerit de numero fratrum tuorum. Non poteris alterius
 gentis hominem facere regem qui non sit frater tuus, eiusque
 & cognationis & religionis. Quum porro solū
 regale ascenderit, num fas ei erit de legis cærem
 nijs pro suo arbitratu disponere? Nihil minus, sed
 discretè adiangitur, vt postquam sederit in solio regni
Ibid. describat sibi Deutronominum legis huius, accipiens exem
 plar à sacerdotibus leuitice tribus, quod habebit secum, leges
 quæ omnibus diebus vitæ suæ, vt discat timere dominum Deum
 suum, & custodire verba et cæremontias eius quæ in lege præ
 scriptæ sūt.

cepta sunt. *Non declinet in partem dexteram vel sinistram.*
 Quinimo paulò prius in eodem capite decernitur
 omnes de lege quæstiones controuersas ad sacerdo-
 tum Leuiticorum tribunal esse perferendas, eorum-
 que sententiæ standum, nec ab ea deflectendum.

Quod si quis superbierit, nolens obedire sacerdotis imperio,
 ex decreto iudicis morietur homo ille, & auferes malum de
 Israel, inquit lex, à qua nec ipse rex excipiebatur,

Cuius legis summa, teste Iosepho optimo Iudæi mo-
 ris & gubernationis interprete, eò generaliter spe-
 ctabat, vt rex plus legibus & Deo quam suæ sapientiæ tri-
 bueret, nihilque præter Pontificis & Senatu sententiam fa-
 ceret. Et quis eum Christianum, & non potius Anti-
 christianum & planè Epicuræum existimabit, qui
 non saltem patrem de sua Christiana fide consuã-
 da sollicitudinem habebit? Iudæi neminem nisi Iu-
 dæum & Iudaicæ religionis hominem regem sibi
 poterant adoptare. Et Catholici hæreticum, Chri-
 stiani Caluinistam sibi volunt regem assumere? Il-
 le rex non poterat leues & carnales quasdam cære-
 monias transgredi, sed eas omnes exactè debebat
 seruare, vt nec ad dexteram, nec ad sinistram vel latum
 vnguem deflecteret. Et nobis is rex erit, qui ex diui-
 nis & cœlestibus Ecclesiæ Catholicæ sacramentis
 quinque & verbo & resustulit, duo tantum reliquit.
 se se simulat, quorum tamen vim & efficientiam
 ipsamque ad eò naturam penitus euertit, vt ina-
 nissimis & antiquatis iam Iudæorum cæremonijs
 nihilo sint meliora? in reliquis autem doctrinæ
 Christianæ articulis, in libro arbitrio, prædesti-
 natione, extremo iudicio, premio meritorum,
 supplicio scelerum & cœlo, inferno, CHRISTO
 redemptore, pro veritate orthodoxa, monstra quæ-
 dam blasphemiarum per suos Geneuenses inuexit,
 & Mahometis instar gladio ferroque per Galliam
 femi-

Ibid.

Ioseph. li. 4
Antiquit.
cap. 8.Supra fol.
316. 317.

feminavit? Ille nihil facere poterat præter Pontificis
senatusque Leuitici sententiã, iste nihil fecit, nec factu
rus est, neque verò ex impietate hæresis sua fieri
potest, nisi contra Pontificis, & senatus Christiani
iudicium. & à prima sua infantia, quidquid in
& pace gessit, cõtra Pontificẽ eiusque Senatũ
Christianũ, cõtra leges veterũ regũ, cõtra Cõcilia ge
ralia, cõtra fidẽ, sententiãque totius orbis Christi
omnibus etatibus illud gessit vniuersum. Quare
solum ius ciuile & imperatoriũ, nec ius Ecclesi
cum & Pontificium, sed etiam ius Diuinum, præ
dico Testamentum vetus nouumque manifestum
reticum Calvinistã, quocunq; titulo subintrat
ab adipiscendo inter Christianos regali diademate
repellit, omnẽque ei spem radicatus præsciuit
aliquando ad eam celsitatem aspiraret.

8. Et hæc quidem satis superque fortia arbitrio
neruosa, tum ad conuincendum hæreticum, tum
instruendum Catholicum, quid hic omni modo
tare, & quid ille nullo modo attendere debet, sed
dem simpliciter & sincera conscientia uterque
Dei in sacris literis patefactam voluntatem se
formare vellet. Quoniam autem aliquis scrupulus
vel obijcere vel suspicari possit, ijs quæ modo
sunt scripturaram locis, regum diademata non
obnoxia, neque ijs adeò clarè determinari, quæ
in hac sublimi controuersia sequendum: quoniam
item Calvinianum & hæreticũ est literis sacris
uatos sensus affingere, & ex quibuslibet quid
quelibet elicere, vt in innumeris istis nostræ
pestatis sectis perspicimus, idcirco breuiter ostē
dam hanc esse Catholicam harum scripturarum
relligentiam, & in vno primitiuæ Ecclesiæ episcopo,
sed plurimorũ causam agente & à plurimis
probatò, communẽ illius Ecclesiæ & Græcæ & Lat

*Consensus
patrũ pri
mitiuæ Ec
clesiæ per
scripturas
repellit
Navarr. à
regno inter
Christianos*

sine fidem Christiano lectori proponam. In grauif-
 sima illa Arianorum sub Constantio persecutione.
 Lucifer Sardiniae Metropolitanus qui aliquando à
 Liberio Pontifice Romano ad eum Imperatorem
 legatus fuerat missus, vir mira constantia, & animi
 preparati ad martyrium teste D. Hieronymo, episco-
 pus bonus & vir religiosus clarissimae confessionis, iuxta
 D. Athanasium & Hilarium, ad eundem impera-
 torem de rebus communibus scribens, illum Deute-
 romij locum explicans de occidendo homine qui
 sacerdotis imperio se præberet refractarium; &
 altero item qui præscribit Regem non alienigenam
 sed fratrem eligendum, sic Imperatorem Constan-
 tium affatur. Præceptum est tibi Imperator hoc loco Deu-
 teronomij non solum dominari Episcopis, sed & ita obedire
 eorum statutis, vt si subuertere eorum decreta tentaueris,
 morte mori iussus sis. Et quomodo dicere poteris iudicare
 te posse de Episcopis, quibus nisi obedieris iam quantum apud
 Deum, mortis poena fueris mulctatus? De altero autem
 loco, præcipit (inquit) Deus alienigenam non fieri prin-
 cipem, ne scilicet ad suam sectam trahat alios, ne reuocet in
 Aegyptum, hoc est ad idolorum cultum: quasi dicat, quis es tu
 Constanti, qui tibi vsurpasti hanc authoritatem, quam tibi
 Deus non tradidit, & si tradidisset, primo in loco Christia-
 num te esse oportuerat, quia scelus est alienigenam seruos
 Dei iudicare, inimicos religionis domesticos Dei. Idem ex-
 plicans præceptum Christi de admonitione frater-
 na quæ peccantem fratrem vult coram duobus aut
 tribus testibus argui, & deinde nisi se correxerit
 apud Ecclesiã accusari, Tu (inquit) Constanti, dicis A-
 thanasium deliquisse, sed ecce inueniri non potest in quo de-
 reliquerit, siquidem neque tu, neque consacrilegi tui, filij
 meretricis, hæresis Arianae, potestis testes admitti contra
 Catholicum Episcopum. Dominus enim loquebatur de
 tribus Catholicis testibus, vt illis crederet beata Ecclesiã, non

Hieron. in
 Catholog.
 Hilari, in
 lib. contra
 Constantiã
 August.
 Athanas.
 n. epistol.
 ad solitariã
 vitã agen-
 tes.
 Deuter. 17
 Lucifer lib.
 1. pro S. A-
 thanaso.
 Lex dei iu-
 bet regem
 hereticum
 interfici.
 Ibid.
 Hæreticus
 non potest
 esse rex
 Christiano-
 rum.
 Math. 18.
 Ibid. lib. 2.
 pro S. A-
 thanaso.
 Rex hære-
 ticus non
 potest esse
 testis con-
 tra Episco-
 pum Ca-
 tholicum.

vobis prophanis ex adulterio de meretrice natus. Etiam
 si ita acceperimus domini præceptum, poterunt & omnes
 & omnium idolorum cultores admitti testes contra
 domesticos; poterunt & comblasphe mi tu a Deo
 sine lumine, vt tu es, Iudæi. Si enim vos hæretici &
 omnium sectarum admittendi esis testes contra
 nos, debent & Ethnici & Iudæi. Execramur enim
 sin vestram Arianorum sicut & omnium eorum
 hereticorum, & tales vos iudicamus quales & eorum
 cultores videlicet omnium demonum, & sic abominamur
 quomodo & Iudæos qui inueniuntur esse sine Deo
 negauerunt vnicum filium Dei. Ita nec Imperator
 quisquam vulgarem quempiam hæreticum
 Catholicum Episcopum iuxta literas sacras
 admitti posse rectè disputat, & eundem hæreticum
 etiamsi totius mundi Imperator fuerit, & regnum
 suum quoad ditionis amplitudinem multo
 amplius augustior, à quouis tamen idololatris
 quouis Ethnico & Iudæo in causa religionis
 quidquam discriminat. Quam sententiam
 Imperatores postea approbarunt, & tanquam
 legem in suas leges ciuiles retulerunt, in qua
 ne distincione personarum in testimonio
 Catholicum dicendo, hæreticum siue summum
 infimum Iudæo æquant, & contra Catholicos
 se litigantes, siue vtraque pars orthodoxa sit
 nemini hæretico vel Iudæo testimonium dicere
 possunt. Omnem autem ciuilem communionem
 commercium cum hæreticis etiam regibus
 Dei interdictum esse Christianis, densa scriptura
 rum phalange & ex veteri & ex nouo testamento
 ad hunc modum idem Episcopus probat. Ex
 Num. 16. Legisti (inquit) d. Imperator Deum dixisse ad Moysen
 & Aaron, secedite è medio populi huius indisciplinatum
 & disperdam eos. Quid igitur nos vult facere

*Idem lib.
 de non con-
 uenendo
 cum hære-
 tico.*

*Cod. lib. 2.
 tit. 5. de
 Quorum.*

*Lex Dei
 prohibet
 omne com-
 mercium
 cum hære-
 tico.*

Num. 16.

ut vos fugiamus, ne simul vobiscum pereamus, sicut illi qui
 tum Core Dathan & Abiron fuerant coadunati, perierunt, Lucif. li. da
non conue-
niendo. cura
hareticis.
 Rursus: In Deuteronomio dicit Moyses, Cum gentibus Ca-
 nanorum non imbis foedus, nec misereberis earum, neque so-
 ciabis cum eis coniugia. Filiam tuam non dabis filio eius, nec
 filiam illius accipies filio tuo, quia seducet filium tuum ne sequa-
 tur me, sed ut magis seruiat diis alienis, irasceturque furor
 Domini, & delebit te cito. Cum haec mandet fieri, quomo-
 do possumus vobiscum conuenire, vobiscum pacem habere?
 Rursus, Cum videas Deum dixisse per Moysen de Moabi-
 tis & Ammonitis, Non salutabis eos pacifice omnibus die-
 bus vitae tuae usque in aeternum, quomodo simul esse Ariani & Deuter. 7.
Ibid.
 Christiani poteramus? cumque audias Moysen omni loco
 comonere, ut omnis adulter interficiatur, & tolletis, inquit,
 malum a vobismetipsis, si carnale adulterium ita execratur
 Deus, ut iusserit omnes morte puniri adulteros, quanto magis
 vestrum spirituale adulterium execratur! Et denique, ex eo
 quod saepenumero in veteri testamento reges Iudae Deut. 2. 27.
3. Reg. 13.
Ibid. v. 24.
2. Par. 19.
 cum regibus Samaritanis, populus ille fidelis cum his
 schismaticis & idololatriis quoad externam vitam offi-
 cia communicare prohibetur, unde & Propheta
 Dei a rege Samariae hospitaliter inuitatus, ut cum
 eo pranderet recusauit, quam hospitalitatem postea
 ab alio propheta Samaritano fraudulenter oblatam
 quoniam admisit, a leone interfectus est; & Iosaphat rex Iudae, quod cum Achabo rege Sama-
 riae in bellum contra Syros profectus fuerat, seue-
 re a propheta reprehenditur, quem morem (ut nimi-
 rum Iudaei a mutuis officiis populo Samaritano praes-
 tantibus abstinerent) videmus diligenter usque ad Sal-
 uatoris tempora obseruatum ex hoc doctissimus Ioan. 4. 9.
 iste vir concludit, multo magis in Testamento no-
 uo prohiberi Christianos ne cum hareticis qui-
 buscumque, vel regibus vel Imperatoribus quoad
 domesticam vel civilem agendi consuetudinem

2. Paral. 20. 26. 37. communicent. Cui conclusioni (ne plura in re-
 dium adferam) hoc vnicum exemplū sufficiat. Iosaphat rex Hebræorum cum Ochozia Rege Israel
 amicitias, & particeps fuit vt faceret naves quæ in
 maritimum quoddā iter aggredierentur. Prophetas
 autem Eliezer ad Iosaphat, dicens, quia habuisti fedus
 Ochozia, percussit dominus opera tua, contritaque
 naues, nec poterant ire ad Tharsis. Ex quibus sic infer-
 pis copus iste: Si regi Iosaphat illa dicuntur à domino,
 ad fabricam nauium socium habuisset via impium regem
 quid nobis dici posset si te (Constanti, vel potius Nau-
 ræe) destructorem domus Dei, te Catholica fidei persepu-
 rem, amicum, Dei sacerdotes haberemus! Si illius opera
 percussit Deus, quod iniquo fuisse iunctus, nos vero iam
 mine fuisset credo dissipati, si tibi blasphemum non
 ianxisset. Nam quomodo potueramus nos seruis Dei
 vobis seruis diaboli vnum conuenire, quando sic inter nos
 vos separatum esse voluerit Deus, quomodo inter lumen
 tenebras, inter vitam & mortem, inter dulce & amarum,
 quomodo inter sanctos Angelos Dei semper claritiam
 eius magnificantes, & inter illos Apotelesas, quæ
 aternū tecū visurus es torqueri nisi temet ab eis eripias.
 Quomodo (inquam) nos vobiscum esse potueramus Dei
 ui cum seruis antichristi; quando Amasia regi Iuda-
 tum est à Deo, non ibit tecum exercitus Israel. Non
 dominus est cum Israel & cunctis filiis Ephraim. Quo-
 ce territus bonus rex, & si multa pecunie vi centum
 millia schismaticorum illorū in auxilium suum
 conduxerat, qua de causa tantum supplementum iam
 paratū, sibi detrahi ægrè molestèque habebat, audiens
 tamen prophetam denūtiante, quod dominus vnde tibi
 dare possit multa his plura, ac si diceret. Melius est
 pecuniā tuā perire & demergi in altum mari quàm
 schismaticorū opera uti, illos omnes dimisit, nec de
 repetēda pecunia verbalū vni fecit.

Lucifer de non conueni-
 endo cum hæretici.
 pag. 173.

O se pisco-
 pi Gallica
 us huius
 font facti.

2. Paral. 23. 4. 7.

Ex nouo autem testamento non minus dense & feriò contra hanc nefariã communicationẽ dimicat. E Petro monente Christianos, vt se eriperent a generatione praua Iudæorum. Quid igitur (inquit) oportuerat nos facere, nisi secundum B. Petri præceptum, recederemus à vobis sacreligis qui cum Iudæis negatis vniuersum Dei filium. Ex Paulo tradente Satanæ incestuosum Corinthium, & reprehendente Corinthios quòd illum à sua communione non segregassent, Si, inquit Apostolus illum hominem iussu tolli e medio, ne videlicet per illius societatem omnis corrumpatur Ecclesia, quãtò magis dignum erat vt vos fugeremus blasphemos! Si ille Satanae traditus est, quãtò magis vos iam Satana traditos esse scire debetis: Ex Ioanne iubente vt hereticum nec in domum nostram recipiamus nec Aue ei dicamus, inferit quomodo fieri poterat, vt nos tecum atque cum tuis essemus milites Dei cum militibus Antichristi, cum nec salutari vos permiserit spiritus sanctus, ex quo quãtò sis Deo odibilis cognosce (Imperator) quando nec Aue tibi dicere simus permissi. Denique & ex hoc & alijs cõcludit obstupendam esse Constantij impudentiã, quòd in populum Dei ausus fuerit imperiũ sibi atrogare. Cum, inquit, Antichristum susceperis pro Christo, qua fronte nisi aduetera dominari voluisti populo Dei, subicere Ecclesiam Dei, tuo regno; quã illius tantum diuinam maiestatem metuit tuo suuili imperio? Alibi que eodem applicans historiam Ozia, violentis manibus à templo per sacerdotes exturbati, quòd adolere volebat incensum super altare thimiamatis, & qui propterea plaga lepræ à domino percussus est, ex eo contra Constantium ita concludit: non aliter quam Ozias, & tu Constanti morbidus es, pestifer es, Arianus es, lepra est in te, ideoque urgeamus te secedere à populo Dei sicut illi sacerdotes domini de templo Oziam compulerunt egredi. Si enim Dei sacerdotes Oziam pellebant ex aula Dei quia meminissent diuino præcepto.

Acto. 2.
Luci.
Ibi sup.
Apostoli
prohibent
omne com-
muniũ cũ
rege heretico.
1. Cor. 5.

1. Jo. epist. 2.
Rex hereticus nec salutarius a Christiano.

1. Petri lib. 2.
pro S. Athanasio.

1. Petri.
26. 16.

Idem lit. de non parcedo in Deum delinquent.

cepto leprosos ne templum ingrederentur prohibito, quæ
 magis dignè nos repellimus ex Ecclesia Christi, de domo
 muni, quia non est licitum hæreticū convenire cum Catholicis
 insanum cum sano, plenum immundis spiritibus, cum
 quibus inhabitat spiritus Dei. Plurima huius generis
 Episcopus ille ex Euangelij & Actibus Apostolorum
 rum, ex Epistolis Pauli Petrique & aliorum Ap
 stolorum ad hunc eundem finem accumulatis, quæ
 mihi non videtur necessarium singulatim perferre
 quando hæc pauca abundè docent quis sit iuxta
 sententiæ Ecclesiæ sententiam sanus scripturarū
 sensus & intelligentia; eademque abundè conuincunt
 scripturas & veteris & noui testamenti, generatim
 ter hæreticos eodem modo damnare, nec inter
 ges & subditos, si hæretici sint quicquam distingui
 re, nisi fortè in eo quod regis hæretici, peccatum
 longè sit atrocius & horribilius, eò quod propriam
 regis potentiam reipub. Christianæ multò est
 stius & perniciosius. Quod si hoc diuino spiritus
 struēti Episcopi hodierno die in Gallia viderent
 tales scripturarum sacrarum interpretes existere
 an de rege Nauarregō nouis inter Christianos huius
 ribus amplificando, vlla fieri potuisset quaestio
 illi disputarent nouum diadema fabricandum
 eius capiti ornando, cui præscindendo securam
 Dei constitutam fuisse nihil debebant ambigere
 Num illi consultarent de præcandis illi fœliciter
 tam de acclamando Viuat rex, quæ nec salutaria
 sunt, nec in domū suam priuatā recipere, nec carnis
 eius vel manducandi tantum gratia ingredi? Non
 illi de eo quū nō sit rex ad regnū extollendo delib
 tarent, quem certò scire debebant etiam si rex esse
 tamè propter hæresim à regni fastigio esse deurb
 dū: Breuiter nū illi si de fide sua Christiana, de sacra
 mentis, de sacramētis, de ecclesia, de hæreticitate Christi
 de fide

Deuter. 7.
 v. 12.

de salute animarum de diuinissimis Christianorum
 mysterijs tam augustè exultarent, quàm rerum
 ipsarū dignitas & admirabilitas requirit, vnquam
 in controuersiam vocari paterentur, vtrum *alienige-*
na. Ammonites, Moabites, Iudæus, Ethnicus, blasphemus, a-
postata, seruus Antichristi, cultor demonum quinimo non
 homo, sed ex homine factus bellua, serpens, scorpius,
 canis (hæc enim omnia ex sacris literis petita, & in
 hæreticos dicta, Constantio licet Imperatori,
 tamen hæretico, episcopus iste attribuit) ad popu-
 lum Catholicum Christianum regendum possit
 coaptari?

Nam si quis adeò simplex vel potius stupidus
 sit vt hæc probra & contumelias esse dicat episcopi
 grauitati indecoras, is quantopere fallitur & quā-
 to in errore versatur, perspicuè suo loco explicabi-
 tur. Interim Christianos optimos primitiuæ Eccle-
 siæ, has non contumelias sed orthodoxas veritates
 credidisse, vel hoc vnico testimonio manifestè li-
 quet. Cùm percrebescens vbique de his libris ad
 Constantium Augustum missis fama, ad magnum
 Athanasium & Confessores multos vnà cum eo pro-
 pter veritatem Catholicā in exilium pullos matu-
 rē peruenisset, ijque illorum exemplar à Lucifero
 orantes obtinuissent, & perstudiosè perlegissent:
 concordī sententia falsi sunt se in eis perspexisse
 imaginem Apostolicam, fiduciam propheticam, doctrinam
 vera fidei, triumphos aduersus hæresim Arianam, traditio-
 nem integram patrum, regulam rectam Ecclesiastici ordi-
 nis, vt omnes eum verum templum saluatoris in eo habitan-
 tis, & hæc per eum loqueris, omnes eum illis temporibus ad-
 terum Heliam existimauerunt: ipse Athanasius eum al-
 loquens, Crede, inquit, mihi Lucifer, non tu solus hæc lo-
 quutus es, sed Spiritus S. in te. A quo enim nisi à Spiritu S.
 Quod est hæc memoria scripturarū, sensus & intellectus earū-

*Rex here-
ticus qualis
iudicio Ec-
clesia pri-
mitiuæ.*

*Vide ca. 8.
an princip.*

*Luciferi
scripta cō-
tra Cōstan-
tium pro-
bata a pa-
tribus eius
atatis.*

*Athanasius
in epist.*

Ibidem.

dem integer, tanta hortamenta in viam caelestem, contra diabolum, & probationes aduersus hereticos, quiter ergo miserij homunciones, & vel ex impia vel ex improbitate errant, quicumque hanc ledicentiam vocant, quam sanctissimi Confessio & inter eos magnus ille Athanasius, vt fiduciam phaticam, & libertatem Eliæ suspiciunt, & in quo ro hæc proferente ipsum Christum Spiritumque Etum loqui asserunt, & in cuius libris dum hoc contra Imperatorem hæreticum fulminat, in scripturarū sensum atque intelligentium fatetur elu-

9.

9. Quare cum ea sit quam diximus & hæreticorum generaliter vilitas, atque impietas, & eorum natiuitatem hæreticorum qui hodie Gallicano imminet immanitas, & ad illud capessendum dignitas; maturè expendant Gallia principes Christiani, considerent ciuitates, animaduertat eorum multitudo vniuersa, quā inexpiabile scelerum capiunt & contra posteritatem suam, & contra pud. Ecclesiamque Gallicanam, & contra finitimationes, & contra Christianos omnes, Ecclesiamque Christianam toto orbe diffusam, & contra Christum Deum fidemque & redemptionem eius guine nobis partam, si nō dicam eligant, sed vt tiantur sibi præfici Calvinistam: imō nisi & alio & auxilio suo, & prensandis amicis, & solis dis vicinis principibus, & ipso capitis vitæ quæriculo ad eum expellendum collaborent. Non enim tam libera est in vtraque parte electio, quæ erat ante paucos annos in Polonia regno, vbi Ernestum Austriacum, siue Stephanū Bartholomæi siue nobilem aliquem Polonum eligere debet, difficilis fortasse poterat esse deliberandi materia. Consultatio tantum erat vter regno illi gerendo

Navar. cui
nulla cōdi-
gione ad-
mittendus
rex.

An. 1574

aptissimus, cum omnes essent commodi & idonei. Nam hic nihil eiusmodi est, quin enim iste hæreticus cum sit, & regno & religioni futurus sit perniciosissimus, nulla est quæstio. Quin nobilitati Catholicae & viris optimis mortem inferet, quos iam pridem ut hostes suos & Gallicanae rebelles Corona damnauit, nihilo maior esse potest dubitatio. Quæ autem prædatio & populatio præcipuis Gallicæ ciuitatibus impendat, non opus est coniecturis assequi, cum ipse & per se, & per suos, minacibus inuectiuis ad omnium cognitionem missis sit contestatus. Quod verò cum tali hæreticorum imperio religionis Catholicae interitus sit coniunctus, id est reliquorum omnium certissimum & euidentissimum. Neque quidquam valet, si (quod plerique iactant) libertas religionis ab isto cuique concedatur. Nam prætequam quod hoc est fallacissimum, & ab omnibus hæreticis semper promissum, à nemine autem ubi Catholicis potentior euaserat obseruatum; cūque ex eius fide pèdeat qui fidē nulla habet, nulla potest securitatem Catholicis tribuere; ipsam regis exemplum & inclinatio ad destruendam religionem quantam vim habeat quis ignorat? Ut enim nullæ pro Calvinismo, nullæ contra religionem Catholicam leges condantur, quorum vtrumque cogitare stultissimum est, ipsa tamen regis aula, regis vita, studium, fauor, & exemplum ad destruendam religionem incredibilis est momenti. Ita ubique in omnibus regnis, & fortassis in Gallicano plusquam in alio quouis, verum reperetur illud,

Totus componitur orbis

Regis ad exemplum, nec sic inflectere sensus

Humanos edicta valent quàm vita regentis.

Mobile mutatur semper cum principe vulgus.

Et verissimè D. Gregorius Nazianzenus contra

Gg 5

Iuli-

*Libertas
religionis à
Nauar.
concedenda
erit Gallicæ
perniciosissi-
sima.
Vide post
cap. 11.*

*Exemplum
regis quàm
sit moment.*

*Claudian.
de institut.
Principis.*

*Nazianz.
oratio. 1.
in Iulia-
num.*

Iulianum Apostatam, non tam scriptis legibus, quam voluntatis inclinatione Christianos opprimentem; Quid, inquit, interest, virum persequi Christianis edicas atque promulges, an præ te feras te Christianorum persecutoribus deletari? Velle etenim Imperatoris, lex est non scripta imperij & potentie patrocini nixa; & quidem scriptis legibus, que potentia non fulcitur, longè firmiter atque valentior. Ita etiam si quædam leges videantur Catholicis fauere, et tamen velle regis, voluntas regis Calvinistæ Catholicis fauere non possit, illæ leges scriptæ nihilo magis Catholicis proderunt quàm pictus in patris ignis homini frigescenti. Hæc autem regis voluntas legibus scriptis longè firmiter atque valentior, & legibus vitam atque animam præbet, & sine quibus leges scriptæ magis ad speculationem quàm ad præsentiam valent, decipiunt pueros & fatuos, non satisfaciunt viris & prudentibus; hæc voluntas legibus illis scriptis à regis voluntate dissentaneis omnem vim que efficaciam prorsus adimet.

*Qualis li-
beras reli-
gionum in
Gallia est
expellenda.*

Et qualem libertatem tribuet rex Calvinistæ. Ut omnes liberè quàm velint hæresim sequantur, an ut soli Calvinistæ suppressis Lutheranis, Valdetarijs, Brentianis, Melancthonistis, Trinitarijs & similibus Evangelicis fratribus, suam solam Gallia perfidiam spargant? Si primum, quæ hæresum sentina, qualis cloaca futura est Gallia, ubi omnes hæreses, omnes à mundo condite hæretici, Athei, Epicuræi, Diaboli liberè possint generari? Si secundum, quanto miserius cum Gallia agatur, ubi hæreticorum generibus minus sceleratis exclusis, quædam sectæ alijs infinitè detestabiles sue triumphabunt! ubi molles Adiapharistæ, moderati Melancthonici, multæ Germanorum sectæ, quæ tria vel quatuor sacramenta prædicant, realem

realem in Eucharistia præsentiam credunt, operum ad salutem necessitatem urgent, Christum verè meritoque redemptorem dici, eiusque passionis dignitatem & efficaciam probant, è Gallia exterminabuntur; soli Calvinistæ, qui nulla habent vera sacramenta, sola audacia & confidentia cælum sibi promittunt, Christi mortem nihil profuisse asserunt, eum in cruce blasphemasse & damnatum fuisse contendunt, qui nec in Deum credunt Patrem, nec Filium nec Spiritum Sanctum, nec de iudicio futuro quidquam cogitant, & resurrectionem corporum anile potant delirium, vbi isti soli hæc sua dogmata è pulpitis commendabunt, & auctoritate principis ad ea suscipienda auditores suos pertrahent. Et quemadmodum Calvinismum suum separabunt ab alijs plerisque hæresibus & hæreticis, ab Anabaptistis, à Libertinis, ab Arianis, à Tritheis, & Trinitarijs, qui sunt omnes Calvinii & Calvinistarum genuini filij? Quomodo à lutherana hæresi mortalitatem animorum non minus quàm corporum docente? Quomodo ab Anglicano Atheismo religionem omnem veram esse & Deo gratam tradente quàm princeps, siue vir, siue femina, siue puerulus, siue puellula, *supremum semper Ecclesie in spiritualibus omnibus caput* suo tempore præscripserit? Et quemadmodum principes Germaniæ qui pro libertate religionis suas sæpenumero vires cum rebellibus Hugonotis contra Gallorum regem iunxerunt, vt Lantgravius, Palatinus, Bipontinus; quo modo qui legationes ad regem pro eadem libertate semel atque iterum miserunt, vt Dux Saxonie, Dux Mekelburgensis, Vircëbergensis & Marchio Brandeburgensis, isti quemadmodum ferent suas Evangelicas fides è Gallia tanquam hereticas eijci, pro quibus introducendis tantos

Vide supra ca. 5.

Calvinismus ab alijs nefarijs scellu non potest separari. supra cap. 4. 9. 6.

Lutheranismus cū Calvinismo in Gallia copulatus.

Histor. Popul. An. 1575.

tantos fecerunt sumptus, toties suis Lutherani bellium Calvinistarum supplerunt exercitus. nique considerent omnes siue Christiani siue Calvinista, & ex Theologia, & ex historica experientia, hæc libertas quam infinite sit & uni infesta & reipublicæ damnosa, de qua isti ipsorum Apostolum Bezam audiant ita conque-
*Bezam e-
pistol. The-
olog. 1. pa.
20. 21.*
*Suadeo li-
bertatem
conscientia
est diaboli-
cū dogms.*
 tem. Libertatem conscientijs permittere, sinere vnaque si volet perire, merè diabolicum dogma est. & hæc est diabolica libertas, quæ Poloniam & Transylvaniam die tot pestibus implevit, quas nulla alioqui sub sole gentes tolerarent. Quanquam illæ pestes quas Beza significat, ipse Beza potissimum opera iam in Gallia increbuerunt, idque cum rex Christianissimus in illis comprimendis plurimum operæ impendisse que posuerit. Et quantopere (Deus bone) increbuerint quales vires colligent, cum rex earum futurus fautor & patronus? Qui enim Calvinissimum mittit, vnà illis omnibus pestibus seminandis confirmandis scholam quandam & tanquam officinam erigit quas non magis possibile est Calvinismo feiugere, quam calorem ab igne, aut electa à conposito corpore.

IO. Quod si Transylvania & Polonia à vobis motior sit, vt earum comparatione, ex Gallia superius ad hæresim ruente quantum malorum flumen exundaturum sit, ita facillè comprehendere potestis, intueamini vicinam Angliam Gallia vix longè minorem ita longè infirmiore: & ex eius historica historia rectè considerata quam ipsi magna parte & vidistis & sensistis, ad expendendum Gallia hæreticæ statū futurū assurgite. Cum ante annos ferè triginta, Anglia à Catholica fide ad Zuinglianam vnus fœminæ & paucorū eius familiarium ex infimo loco in eius aulam & Concilium assun-

ptorum nequitia, negligente populo, adulate & sufferente degeneri Nobilitate recessisset; quæ deinceps Anglorum hæreticorum studio Christiano-
An. 1559.
 rum strages in omnibus circumcirca regionibus æditæ sunt? In Scotia post expulsos Gallos, qui provinciam illam in reginæ veræ, & veræ fidei obedientia continebant, perpetuæ rebellionis nutritæ, continuata virorum nobilium homicidia, euerfa plurima eorum castella, & fortissimæ totius regni arces, suspensi barbara immanitate Episcopi, atque etiam Archiepiscopi; ipsa denique illustrissima Gallix quondam Scotiæque regina, primùm à subditis proditoribus in carcerem coniecta, vbi difficultate maxima intentam iugulo suo sicam euasisset, in Angliam à consanguinea principe per literas euocata,
Regina Scotia barbare mactata.
 illic magis proditoriè in carcerem inclusa, nec unquam ad principis aspectum admissa, tandem post iniustissimam crudelissimamque decem & nouem ferè annorum custodiam iniustius crudeliusque morti adiudicata, sanguinarij carnificis securim regia ceruice excepit. Transit mox eadem Anglicana flamma in Galliam, & ad quorundam Nobilium hæreticorum corda adhaesit. Ex eo tempore numerent Galli quot eorum exercitus occisione occisi sunt, quot Nobiles Gallix in varijs & cruentissimis prælijs cæsi. Et si recordantur primum prælium Dreusorum fuisse gestum, tum cùm Admiralijs Aurelijs ad recipiendum Anglorum subsidium & militare & pecuniarium in Normanniam proficisceretur, si in illo & plurimis alijs bellis Anglorum vexilla sunt explicata, si rex ipse cum immenso exercitu ad portum Gratix ab Anglis eripiendum, oppidum illud per diu obsedit, si Anglorum naues sæpe numero Rochellensibus, & alijs rebellibus ciuitatibus auxilium & commeatum tulerunt, si Mõgomerius

Gallia vastata ab hæreticis Anglis.

gomerius capite propterea deinceps multatus
 structam Anglorum classem detulit ad liberandam
 Rochellam & regis Caroli exercitum ab eius obedi-
 dione profligandum, si Bipontinus Dux auro-
 glicano in Galliam contra regem Carolum eue-
 tus est, si Casimirus regi Henrico cotam & in o-
 nuntiare non est veritus se ab Angliæ regina con-
 ductum cum exercitu in Galliam venisse, si com-
 munes Gallix historici numerare possunt multa
 brarum millia Hugonoris ad eos confirmandos,
 nouo supplemento veteres exercitus restaura-
 missa, si hoc modo tres Gallorum reges in contra-
 is subditorum tumultibus laboriose vixerunt in-
 nita suorum subditorum millia amiserunt, multa
 ciuitates partim à rebellibus euersas pertulerunt
 partim ipsi oppugnare & euertere coacti sunt, si-
 rarò ad iniquissimas & indignissimas conditio-
 pertracti sunt, si omnes Gallix calamitates & de-
 menta quæ iam 27. annis perpessa est ab Anglica
 maximè auxilio & consilio prouenerunt, quod
 nes historici scribunt, & nemo adeo rudis est
 ignoret; hinc in paruo regno hæretico ad max-
 regnum Catholicum spoliandum, non aliter quæ
 in parua vipera ad enecandum magnum & rob-
 stum hominem, qualis sit efficacia existimant
 Flandria item quidquid annis plusquam viginti
 miseria pertulit, obsessis & euersis vrbibus ca-
 & mutua clade nobilibus, immixtis ad consum-
 dam & exhauriendam plebem, Scotorum & Ga-
 manorum copiosis exercitibus, sublato mercatorum
 commercio, redacta ferè in solitudinem prouinciarum
 aliàs ciuibus & incolis maximè redundante, hoc
 totam Anglicanis hæreticis attribuendum est, quod
 rebelliones eas suis consilijs inchoarunt, & inchoa-
 tas

*Flandria
 destructa
 ab hæreti-
 cis Angli.*

tas suis pecunijs militibusque auxerunt, & auctas
 ad hunc vique diem propagarunt, & totam eam re-
 gionem à rege suo alienarunt, & vt honestissimas
 pacis conditiones, ab eo semel atque iterum oblatas
 respuerent impulerunt. Et quum nihilominus in-
 ualescens eorum rex legitimus & clementissimus
 maiorem ditionis suæ partem recuperasset, & quæ
 superfuert vrbes, de deditioe iam cogitarent,
 isti boni vicini ex occultis insidijs in apertum latro-
 cinium erumpentes, nulla iniuria à rege illo laceffi-
 ti, rebellium eorum patrociniū susceperunt, & vt
 ex Angliā, ex Scotia, ex Gallia, vbi eorum factio po-
 tentior erat, sic è rota Flandria Catholicam religio-
 nem exterminarunt, quò eos longius à pace cum
 rege facienda auellerent. Neque eorum artes &
 pecuniæ defuerunt in turbanda germania per Apo-
 statam Coloniensem, qui etsi Augustanam Lutheri
 religionem profitebatur, tamen quia Catholica ad-
 uersarius erat, illis loco charissimi fratris erat. Quæ
 enim tanque fides vigeat & succedat, modo Ca-
 tholica exterminetur, illis perinde est, qui in vna
 eaque exili Hollandiæ parte, viginti quatuor diversas se-
 ctas sub Aurangio publicè fouebant, nec ullam peni-
 tus fidem recusabant nisi Catholicam, quod est à claris-
 simis & fidelissimis viris scriptum. Vt autem in his
 omnibus regnis contra potentissimos reges princi-
 pesque tam longa annorum serie has rebelliones,
 populationes, incendia, strages, vnica illi hæretica
 perpetuauit, ita nec in bello Africano contra Seba-
 stianum Lusitanæ regē, nec in Turcarū Imperatore
 contra alios Christianos reges sollicitando illius cō-
 quiuerūt legationes & munera. Nā quæadmodum
 in Angliā Catholici omnis ordinis, & nobiles
 & ignobiles, & viri & sceminae, & vxores & viduae
 & pueri

An. 1577.
 & 1578.
 & 1579.

Bellum Co-
 loniense li.
 2.

Omnes se-
 ctæ proba-
 tæ in Hol-
 landiā.
 Au quar-
 tier de
 vWaterlād.

Veritable
 recit des
 choses pas-
 sées es pays
 bas. anno.
 1578. par
 Don leau.

Hæreticorū
 Anglorum
 in Anglos
 Catholicos
 immansi-
 tas.

& pueri & puellæ immanius quam sub vlla veterum persecutorum tyrannide vexatæ & crucificatæ sunt, id multis libris iam olim æditis & positum, multorum virorum, & viduarum, & oratorum per totam Galliam, Italiam & Hispaniam exultantium miseranda conditione satis est testatum. Sed hoc à proposito meo alienius est: quàm verum illud exiguum regnum postquàm in hæresim tantis omnibus nationibus fuerit infestum & perditum, hoc est quod ego imprimis vrgeo, & Christianis in Gallia, alijsque alibi Christianis principibus considerandum propono, & si Anglia hæretica tantum nocuit rei Christianæ, Gallia hæretica quæ maiorem eius ruinam ædet! Si Anglia in Francia magna parte, in tota Flandria, in Scotia Christianam fidem delluit, Gallia in Europæ regnis quid tandem relinquet sanum & integrum? Magnas terribiles, infinitas strages, horrenda incēdia, atrocissima contra Deum & Christum facinora suis nominis opibus conscivit Anglia. Quisquis ergo nomine communi præditus est, certò sibi persuadeat, rebelliones, eas strages, ea incendia, ea facinorosa Gallia hæresim susceperit, tanto fore plura, & terribiora, & tetiora, quanto Galliarum magnitudine, hominumque audacia & multitudinem Anglicanæ mediocritati antecedit.

Scribit Calvinus de Hentico octavo qui Euangelismi prima iecit fundamenta in Angliam primus se fecit supremum Ecclesiæ Anglicanæ quod præse tulerit aliquem zelum ad tempus, sed crudeliter sauit, contra clerum, contra nobilitatem contra populum, contra omnes pias, & duplicem tyrannidem Romani Pontificis: & denique quod fuerit terrior omnibus mancipijs Antichristi. Scribit idem in Anglia, quod fuerit vera Proserpina, & crudelitate

*Calvin. in
Osee ca. 1.*

*Crudelitas
Hent. 8.
Angliæ ro
gu.*

*Idem in
Amos, ca.
7. v. 13.*

uerit omnes diabolos. Si Henricus ille fuit talis erga
 populum & plebem sibi semper valde obsequen-
 tem, qualem putatis fore vobis (ô proceres & no-
 biles Gallicani) Henricum Navarraë contra quem
 tot bella gessistis, quem tot annis oppugnastis, ad
 quem à Corona Gallicana remouendum fœdera
 solennia piè quidem nitenti percussistis, vtinam om-
 nes eadem pietate & constantia prosequeremini. Si
 ille sub prætextu Euangelicæ doctrinæ inuehendæ
 tanquam portentosus aper regnum illud vastauit, quod
 ipsi ministri eius & Calvinistæ asserunt, si duplicauit *Suprà fol.*
 tyrannidem Romani Pontificis, caute iterum atque ite- *221.*
 rum ne blandimenta Navarraë vos seducant. Ca-
 uete ne pro lenissimo iugo Papæ (si tamen iugum
 appellandum sit) plusquam ferræum istius secun-
 di Henrici iugū vestris ceruicibus imponi patiami-
 ni. Si Caluino iudice, illa scœmina fuerit *Proserpina*,
 Christiani sine quæstione sentient hunc virum al-
 terum Plutonem aut Cerberum; si illa *superabat fe-*
ritate omnes diabolos, quæ amplificatio huius hære-
 tici immanitati explicandi sufficiet: Si hæresis Cal-
 uiniana ira illos efferauit, si ita fecit humani san-
 guinis sitientes vt Henrici scœuitia per totam Eu-
 ropam omnium sermonibus iactetur, & exteri
 historici verissimè de illo scriptum reliquerunt, *Nobiles*
Angliæ
trucidati
ab Henrico
8.
principes viros permultos in Anglia sub Henrico illo
supplicia ingenti cum cruciatu subisse, magnatibus insidi-
as vndique structas, in omnium hominum ordines variè se-
cutum, vsque eò vt Londini pons non secus atque laniena
principum sanguine rubesceret, id quod de filia imperio
Paradinus
Memoria
lib. 3. pag.
104.
 contra veram religionem longè magis sanguinario
 multò verius dici potest; certum tenete (princi-
 pes proceresque Gallicani) tanquam vngues di-
 gitosque vestros, si quando hæreticus in folio ve-
 stro regali sederit, easdem insidias esse capitibus ve-

H h stis

*Nobiles
Catholici
Gallia ex-
trema ru-
na proximi
nisi caue-
ant.*

*Aristot.
Eutarchus*

*Supra fol.
175.*

*Ita nuuc
in Anglia
fit.*

vestris struenda, eadem supplicia paricum cruci-
tu vobis subeunda, in omnium hominum Catho-
licorum ordines pari modo favendum, sed imper-
nobilium sanguine forum Greuæ Parisiæ, & No-
tem-Falconium non aliter quàm lalienam aliquam
manaturam Nam & causa huius scævitæ, hanc
nimirum, idque Calviniana aliarum omnium
entissima altius Henrici istius, quàm illius Ang-
vel patris vel filia mentem tabefecit, & vos illi
gè grauiore odij causas præbuisistis, & ille non
nori caterua satellitum vobis inimicissimorum
cinctus est; & quo vestra potentia maior est
Anglorum procerum, eoque regi Henrico super-
osior, eò magis sollicitè eam frangere & raderem
extinguere conabitur. Pulcherrimum est illud
losophorum axioma, *Regem potentem nisi virtute
bunde instructus sit, facile degenerare in tyrannum.*
itaque Gallorum potentissimus, si hæreticus sit,
de necessariò statim redditur à virtute quauis
nissimus) cum tot præterea odij & vindictæ
ab adulatoribus ei suggerentur, cum flabella
scelerum & Catholici sanguinis hircines mimi-
nihil aliud quàm vestram mortem auribus eius
sonabunt, quum hoc Euangelicum esse, hoc Eu-
gelij statum & securitatem flagitare in cõcionibus
clamabunt; quum ad insitam vindictæ cupiditatem
isti stimuli & aculei sacratæ religionis & Euang-
stabilendi adiungentur, quidnam erit in Gallia
cui Catholico, maximè nobili tutum & securum
II. Et tamen si vestra morte, Gallia sua antea
felicitas posset repræsentari, & vos scio generosè
spiritu patriæ salutem vestrum sanguinem largiri
mini, & Christiani omnes vestram eadem
oribus animis tolerarent. At cum perspicuum
sit vestro interitu infinitè miseriores futurum
Gallia

Gallia concitionem, quando rex Henricus cum
 vestra cæde, religionis & Ecclesiæ Catholicæ cæde
 atque internecionem coniuncturus est, id quod tot
 annorum experimenta docent (vos enim hactenus
 vestris corporibus obiectis aditum hæresi in Galli-
 am occlusistis, quo impedimento sublato hæresim
 omnem tanquam violentum flumen perruptis ag-
 geribus irumpere necesse est) adeo vt vestra salus
 atque vita, reipub. Gallicanæ & fidei in Gallia Chri-
 stianæ salus item sit & conseruatio, quale vestrū erit
 peccatum in liberos, in cōiuges, in posteritatem, in
 vos ipsos, in corpora & animas vestras, quāta in to-
 tum patriam ingratitude, quanta in reipub. Chri-
 stianam impietas, quanta in Dei ipsius maiestatem
 offensio, adeo desidiosè salutis vestræ, & reipub. &
 fidei Christianæ, & honoris diuini curam abijcere,
 vosque ipsos apud terribile Christi tribunal tam
 multiplicis & inexpiabilis flagitij reos constituere!
 Reputate vobiscum quibus gradibus regiones hæ-
 riticæ à Christianismo ad Saracenisimum vel Tur-
 cismum lapsæ sunt. Arianum Euangelium in Afri-
 ca per reges quosdā Arianos Vandalos plantatū, Sa-
 racenis mox sequentibus viā aperuit. Idē Arianum
 Euangelium in Asia per discipulos Arii prædicatū,
 discipulorum eius animos ad Mahometis Alcoranū
 auide arripiendum præparauit. Calvinianum Euā-
 geliū paucis annis in Transyluania sonuit, & pro-
 uincia illa statim ad eam infidelitatem prouoluta
 est, quam Theodorus Beza ipso Mahometismo nihil
 minus miserabilem iudicabat. Idem Calvinianum E-
 uangelium totidem annis in Polonia nimis magna
 Sigismundi regis facilitate radices aliquas iecit, &
 illo per breui spatio Polonicæ Calvinistarum Eccle-
 siæ vsque eo ad Mahometismum profecerūt, vt ipsi
 ministri Geneuenses & Tigurini vererentur ne nimis

*Caluinis-
mus in
Gallia viā
præstruit:
Mahome-
tismo.*

*Supra fol.
269.*

Suprà fol.
289.

Illustria
Ecclesia
Catholica
Trophæa
impressa
Monachij
in Bavaria
an. 1573.

Cognatio
Caluinisti
& Maho-
metismi.

Lanney en
la Replique
Crestien.
lib. 2. cap.
13. §. 15.

propter derelicto Christianismo apertam Alcoran
facerent professionem. Idem Caluinistæ ut prius
vires sectæ suæ aliquas in Gallia nacti fuerant, pri-
mum Turcæ contra regem Galliæ subsidium impetra-
runt; quo apud eum argumento per suum oratorum
rem vti? Quia nimirum religionem artem in Gallia
bulire conentur talem quæ sit Turcicæ proxima, nisi
Evangelici Caluinistæ in ieiunijs & eleemosinis
ita ad certas obseruationes astricti, adeo ut ipsa Cal-
uinismi cum Mahometismo tam arcta cognatio
consanguinitas Turcas Caluinistis tanquam
tres fratribus in auxillium submittendos à Tur-
cum rege impetrare debuerit. Non diu post Cal-
uinistæ viuis regijs è Gallia proiecti Basileam Ger-
maniæ profugerunt. ibique cum Principe Condæ
Evangelio in Galliam nouis exercitibus infestis
consultarunt. Quum alij alia in medium adferrent
& hi Casimirum, illi reginam Angliæ, alij alios
tantos censerent ut laboranti Evangelio succu-
rerent, soli Ministri qui scopam Evangelij sui
semper perspectum habebant, & quæta esset inter
& Alcoranum Mahometis affinitas optime scilicet
suaserunt principi ut se Turcarum Imperatori
mitteret, & per Turcas Evangelium Galliam in-
duceret. Neque enim de Turcicis auxilijs dubitauerunt
cum Turcarum in sua fide propaganda alacritatem
& zelum cognoscerent, scirent item quòd hoc
modo Turcæ plurimum gratificarentur, ut qui
demque operâ non magis Evangelium Caluinismi
Alcoranum Mahometis in Gallia statuerent, quàm
ut ipsi verisimè aiunt, Evangelium illius, illius
Alcorano est quàm proximū: adeo quidem simile quàm
ouum ouo, & aspis aspidi, nisi quòd Turcæ
Caluinistæ viuunt multò moderatius, & de Cal-
uino loquuntur & sentiunt longè diuinius, quàm

vnà cum sanctissima Virgine in precibus suis inuo-
cant, quod Calvinistarum Euangelium nulla rati-
one admittit, Quare si aliquando regia auctoritate
per Galliam vigeat Calvinismus, qui vt suo loco
probauimus verus est Arianismus, sed multis alia-
rum hæresum accessionibus auctus, nemini pru-
denti maturè & considerate eius hæresis progressum
& exitum, olim in Africa & Asia, & nuper in Tran-
sylvania & Polonia expendenti, maximè si particu-
laria vtriusque & Calvinismi & Mahometismi ca-
pita inter se contulerit, nemini (inquam) dubiũ esse
potest, quin vt in illis regionibus, sic in Gallia quo-
que Calvinismus statim in manifestũ Mahometis-
mum sit abiturus, qui tamè in Galliam adeò Chri-
stianam nunquam potest ingrauescere sine infinitis
hominũ stragibus, & ciuitatum incendijs, & totius
regni vastitate. Quam itidem vindictam Spiritus
sanctus per Prophetas iam olim tali apostasiæ est
cõminatus. Quia, inquit, *transgressi sunt leges, mutau-
erunt ius, dissipauerunt fœdus sempiternum*, quod per Chri-
stum cũ populo Christiano Deus pepigerat, propter
hoc, male dictio vorabit terrã, insipientes cultores eius, & re-
linquẽtur homines pauci. Hæc maledictio Galliam, hæc
insania incolas, hæc solitudo affluentẽ populis pro-
uinciam cõprehendet, si ius Christianum in Gallia
mutetur, si religionis fœdus, quod debuit esse *sempit-
ernum* dissipetur, & quod eo ipso momento dissi-
patur quo Calvinista rex regale solium conscendit:
quo eodem momento Catholica Nobilitas certò
nouerit se radicibus exterminandam, sacerdotes &
episcopi paratos sibi sine distinctione vniuersis la-
queos & furcas, è quibus supra quinque milia in
duabus primis rebellionibus per Colignij & Na-
uarræi Evangelicos sicarios interfecta, admonere
possunt superstites quid ab eo rege sit expectandum.

Supra fol. 256.

Ultima ruina Gallia, Navarra regem admittere.

Isai. 24. 5.

An. 1562. & 1567. Surinus, pag. 740.

H h 3. De

De Ecclesia itē, altaribus, & sacris virginibus
fiet, istorū fratrum in prioribus tumultibus

D. Hieron. in Eptaph. Nepotiani lib. 2. pist. prænuntiat. *Quot matrone, quot virgines Dei, quot*

genus nobiliaque corpora his bellis fuere ludibris? Quot
Episcopi, presbyteri, & diversorum officia clericorum,
uerse Ecclesia, ad altaria Christi stabulati equi, marte
effossa reliquie; vbique luctus, vbique gemitus, & plura
mortis imago. Itā D. Hieronymus de feris Goeth
Vandalis conqueritur. Eandem fuisse Hugo
rum praxim, Ecclesiæ Aurelianensis, Pictauien
Angolefmentis, Turonensis, Rothomagensis, Le
dunensis, & reliquæ per Galliam quascunque

Ad Nobiles Gall. ut nunquam Navarreū admittant. Furia occupauerunt clarissimè loquuntur. Quam
omnibus miserijs, cædibus, sacrilegijs, blasphem
Turcismis, & Mahometismis, & reliquæ im
malorum Iliadi vnā cum Calvinismo in Gallia

irrupturæ, vnicum est remedium, vt nullis con
tionibus, nullis illecebris, nullis promissis, nullis
iuramentis seducti in hæreticum regem confes
atis, quem admittere nunquam potestis sine re
in patriam, & rempub. Christianam vniuersam
ipsumque adeo omnipotentem Deum perdub
ne, qui arcendo omnes vires impendere, & in
sanctissima palæstra ad extremum vsque spiritum
decertare, apud Deum & homines est glori
mum. Pugnat cum fortissimo Iuda Machabæo
æternum contra Calvinistas, & reliquos diss
nequissimorum hæreticorum greges qui etiam
se de fide toto cælo discrepant, conueniunt tamen

7. Mach. 2. 18.

tra vos disperdere & vos & sancta vestra. Periculis

Ibid. 39.

mori in bello. quàm videre mala gentis vestrae & sancta vestra
que innumerabilia videbitis & lugebitis, sed fra
strà, si hæretico regi capita vestra supponatis. Res

Conclusio.

cordamini omnia iura humana atque diuina ve

stris heroicis in abijciendo rege hæretico conatibus
 patrocinari. Lex vestra Salica quæ Henricum V.
 Anglum optimum, & iustissimum, & verè Christia-
 num principem à Gallia Corona repulit, repellit
 multò efficacius hunc Henricum, impium, iniu-
 stum, & Christianæ fidei proditorem atque hostem.
 Leges Parlamentorum Gallia quæ ducem Alençon-
 nium quoddam Anglis contra Gallos auxilium tulerat,
 non solum regno sed vita quoque indignum iudi-
 carunt; hunc Henricum qui & Anglos, & Flådros,
 & Germanos in Galliam contra regem Gallorum
 euocauit, & illis contra regem Gallorum quantas
 maximè potuit equitum peditumque copias sub-
 misit, ipseque cruentissimis contra Gallorù regem
 bellis interfuit, multò magis hunc hominem eadem
 pœna mulctandum censerent. Multò iustius abijce-
 rent, quàm Carolum Austrasie regem & regni Gal-
 licani heredem quem successione regni aliàs debita
 priuarunt, quod Germanis contra Gallos succurrif-
 set. Leges ciuiles veterum Imperatorum, quæ varijs
 pœnis deportationis, mutilationis, exilij, hæreticos
 plectunt; quæ eos infames & intestabiles esse pro-
 nunciant, quæ ad munus aliquod publicum licet mi-
 nutum neminem admittunt, qui non prius iureiu-
 rando *Omnipotentem Deum & gloriosam virginem Ma-
 riam testatus fuerit se cum Catholica Ecclesia communi-
 onem habere, nec ei vllam re aut modo vnquã velle aduersari,*
 hunc hominem qui cù Ecclesia Catholica nulla in
 re communionem habet, ad hoc sublime regis of-
 ficiu nunquam attollerent, sed potius truncatis
 manibus, in remotà aliquam ab orbe Christiano in-
 sulâ exulatù deportarent, vnde nec nomen eius ad
 Christianorum aures accederet. Leges priuatæ Gal-
 lorum regum quæ hæreticù nec nobile esse patiun-
 tur, quæ equitem D. Michaëlis si in heresim labatur

*Omnes le-
 ges diuina
 & humana
 fauent pu-
 gnantibus
 contra
 Nauarr.*

*Suprà fol.
 75.*

nobilitate ea priuant, & ad colonos rusticos que
 gregant, nunquam hunc regem, hoc est fontem no-
 bilitatis agnoscerent, qui nec inferiorem nobilita-
 tis gradū potest adipisci. Generales autem regni
 Nobilium, Cleri, populique Gallicani, totius unum
 rum reipub. leges quæ regi legitimo, eam regni
 solij ascendendi viam præstituerunt, vt ab Archie-
 piscopo inter Milsarum solennia, gladium, scepterum
 diadema, insignia potestatis regie tunc tradita recipere
 vt iuret se canonica priuilegia episcopis & Ecclesijs ser-
 uaturum, vt rursus iuret se hereticos, quos Ecclesia
 declarauit è regno Gallix profligaturum, & alia
 multa Catholica se recipiat effecturum: istæ leges
 quemadmodum eum regem haberi patientor, quæ
 nec minimam particulam horum amplissimorum
 regis munerum potest præstare: & qui in sua Ma-
 ioribus Synodo Montalbanensi iuramentum fecit
 huic ex diametro repugnans. Leges verò Ecclesiæ
 siue Pontificum, siue Consiliorum, non minus ex-
 denter hanc admissionem improbant & abomi-
 nantur: illæ quum omnibus modis prohibent ne heretici
 vel fautores eorum, ad aliquod officium publicum admi-
 rantur, istæ quum hereticis Iudæos tolerabiles
 esse definiant, & tamen iudices prouinciarum
 communicant tanquam sacrilegos, si vel Iudæos
 Christianos officia publica permittant, quia nefas est ut
 bra Christi seruiant ministris Antichristi, cuius ministri
 sunt hæretici Iudæis decuplo nequiores, vt qui de-
 cuplo plures Christianos seducunt, & Antichristi
 lucrifaciunt quàm vlli Iudæi aut Gentiles. Leges au-
 tem diuinæ tum Christi tum Apostolorum, & ge-
 neralis Ecclesiæ primitiue consensus multo expre-
 ssius & seuerius hoc interdicit, cuius rei plura
 ferri possunt eaque clarissima argumenta, quæ
 sunt in Euangelijs omnibus vel epistolis Apostoli-
 cis ca-

is capita: cum omnes notæ, omnes descriptiones, omnia nomina quæ hæreticis tribuit spiritus sanctus, abundè cōvincant hæreticum Catholicis non magis debere præesse, quàm lupum ouibus, belluas hominibus, leprosos sanis, meretrices virginibus, mortuos viuis, noctem luci, Belial Deo, Antichristum Christo. Quamobrem si ea quæ impendēt pericula, à vobis, à repub. ab ecclesia non modò Gallicana sed Christiana per Europam tota auertere intenditis, si Christianorum qui adhuc remanent saluti consulere, si sacrilegia, incestus, & blasphemias cerèd sequuturas præcauere, si Mahometismum ingruentem & grassantem coercere Christianismum apertis viribus opprimat & suffocet, si statuta patriæ, regum vestrorū, & Parlamentorū, si veterum, Imperatorum Christiana edicta, si Ecclesiasticos canones, si Dei ipsius expressas leges tueri vultis, si vos ipsos liberos præstare ab infanda & multiplici scelere quod ex his omnibus contemptis apud Deum totamque posteritatem vestram & orbem Christianum contrahatis necesse est; illud stabile, ratum, fixumque sine vlla quæstione in animis vestris insideat, hæreticum quocunque se nomine iactat, & quocunque se sanguine venditat, nunquam esse in Christianissimi Galliarum regis folio collocandum.

Rex hæreticus per Pontifices iustè excommunicari, & iure regio alioqui debito priuari potest.

CAPVT. VIII.

I Rex etsi maximè à Christianis honoretur, idque merito, quamdiu officio suo recte fungitur: tamen cum vel limites potestatis sue transgreditur, vel eo abutitur contra religionem Catholicam, valde est despiciendus; exemplo. D.

Hh 5

Hilarij